

De "Semse" kroniek

Een uitgave van de Heemkundige kring de "Semse"

Afgiftekantoor 1980 Zemst
Tijdschrift - 13de jaargang
maart 1997 - nummer 1

Heemkundige Kring

" DE SEMSE "

vereniging zonder winstgevend doel

opgericht in 1985
identificatienummer 23403/86

Zetel: Schranshoeve Stijn Streuvelsstraat 92-1980 Zemst (Epegem)

Briefwisseling: Vredelaan 48 1982 Zemst (Weerde).
Internet - [http://www.tornado.be/-marc alcide/semse/Semsmenu.htm](http://www.tornado.be/-marc_alcide/semse/Semsmenu.htm)

Floridor Gustaaf
Vanderbeken Colette
De Blander Walter
Deboeck Elisa
Mannaerts Alfons
Vandermeiren André
Van Relegem Louis

Lidmaatschapsbijdrage 350 fr
of
een vrijwillige bijdrage geeft recht op...
verzending van 4 tijdschriften,
gratis toegang tot voordrachten
en tentoonstellingen, speciale
tussentijdse bij uitstappen.

Bent u reeds lid van "De Semse"? Beste dank.

Bent u nog geen lid? overtuig u dan van onze
werking en doe vandaag nog uw storting op het
nummer 001-2183660-72

Woord Vooraf

Colofon

13de jaargang

Nr. 1

maart 1997

Driemaandelijks

tijdschrift

bestemd voor de

leden van de

heemkring

"De Semse".

Redactie en
coördinatie
Walter De Blander
Colette Vanderbeken

verantwoordelijke

uitgever

Heemkring

"De Semse"
D/1997/7982/1

Beweert men niet dat een
vereniging leeft, beweegt,
zich aanpast aan de realiteit
van het moment en aan het
leven van alledag?
Dat is ontegensprekelijk
het geval van "de Semse".

Het volstaat te kijken
naar de inhoud van de kalender
om zich rekenschap te geven
dat onze vereniging de wind
in de zeilen heeft.
Zoals een ketting, vormt
elk thema er een schakel van.

Momenteel is de cafetaria
van de Semse gesloten
wegens omstandigheden, doch
niet voor lang.
Vanaf 1 mei zal Patrick Bonte
jullie op een heemkundige en
gastvrije manier ontvangen.

Gelijktijdig zal Jean-Pierre
De Cuyper uit Elewijt zijn
schilderkunst, geïnspireerd
door Paul Delvaux, tentoonstellen.

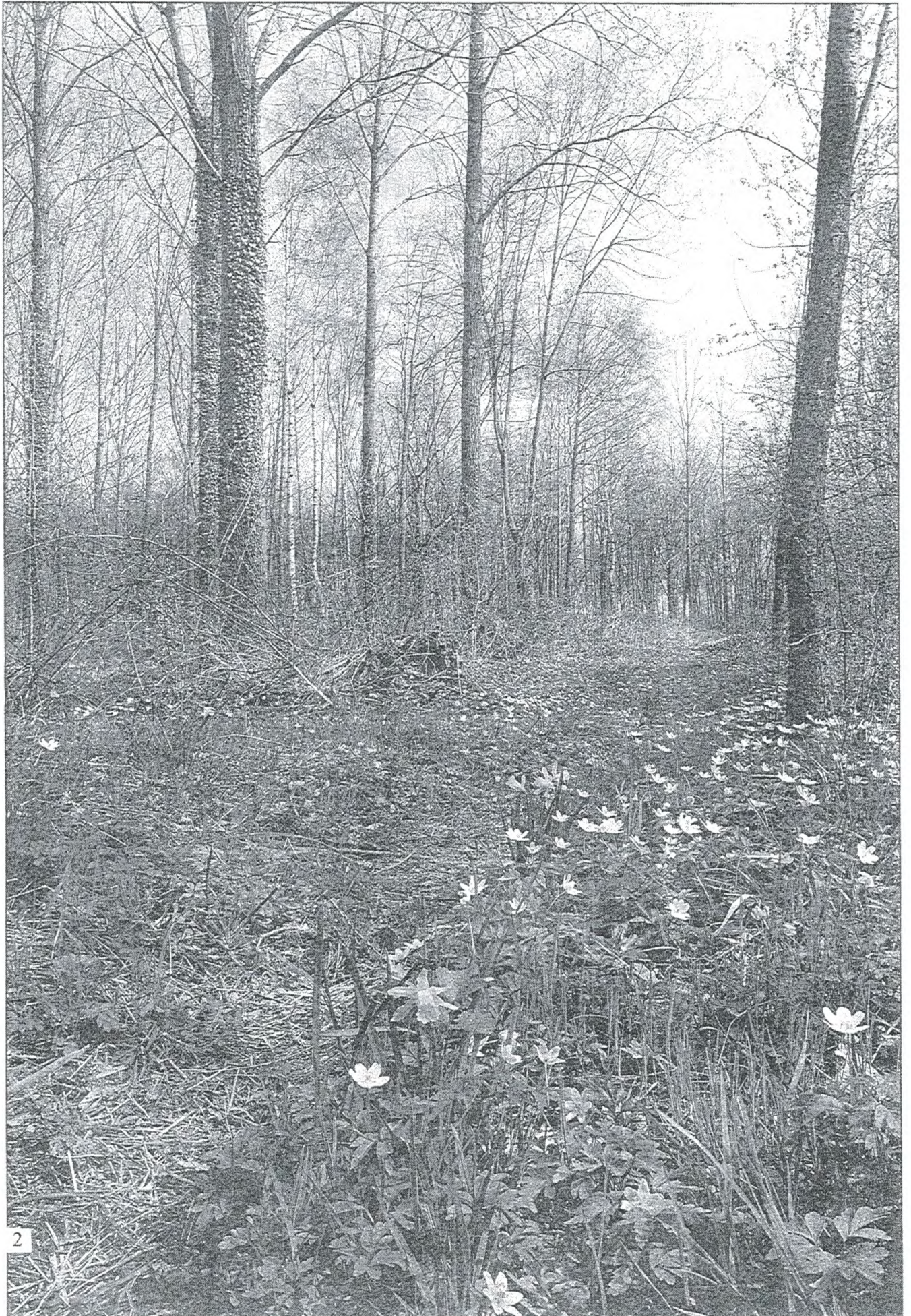
Vooraleer af te sluiten, willen wij
een boeketje van dank aanbieden aan
Norbert Van Eyken, die gedurende
twaalf jaar het voorzitterschap
heeft waargenomen.

Zijn inspirerende inspanning heeft er
toe bijgedragen dat "de Semse" een
heemkundige kring werd met interesse
voor zijn omgeving en de gemeente
Zemst.

Colette Vanderbeken
secretaris.

Hoopvolle Lente !

Het Schom, de Donk en Releghem

Dat waterlopen eertijds een bepalende rol hebben gespeeld bij het ontstaan van de verschillende dorpsgemeenschappen, hoeft geen betoog. Het kwam er immers op aan zich te vestigen op een plaats die niet jaarlijks werd overstroomd, in andere woorden, die buiten de winterbedding van de rivier was gelegen. Het water dat buiten de oevers trad zorgde wél elk jaar voor een laag slib, die een aanrijking vormde voor de aanwezige bodemsoort. In onze gemeente, gesitueerd op de grens van Zandig- en Zandlemig Binnen-Vlaanderen, was deze sedimentatie door de Zenne zeer welkom. Op de vochtigste delen ervan werden weiden aangelegd, drogere stukken kwamen ook in aanmerking voor akkerbouw. In het zandige Weerde sprak men over de 'zware grond', die zijn vruchtbaarheid sinds eeuwen bewezen had. In de deelgemeenten Eppegem en Zemst treft men eveneens een strook alluviale gronden aan langs de Zenne. Het Schom is te situeren stroomafwaarts de gemeente Zemst in deze Zennevallei.

De graslanden, zowel graas- als hooiweiden, vormden er de belangrijkste vegetaties. Door de meststofschaarste (die vooral naar akkers ging) waren graslanden vroeger schraal en soortenrijk, met o.m. pinksterbloem, boterbloem en de zeldzaam geworden knolsteenbreek. Jef Vandesande vond 352 soorten in het gebied in de jaren 45-46.

Talrijke factoren zorgden ervoor dat dit landschap grondig gewijzigd werd.

Wanneer het water van de Zenne zó vervuild werd door en in de buurt van de hoofdstad, werd de jaarlijkse overstroming veel meer een vloek dan een zegen. De aanleg van de 'Nieuwe Zenne' had als gevolg dat het Zennewater ook in de winter in haar bedding bleef.

Ook het toedienen van kunstmest is rampzalig voor de soortenrijkdom van de graslanden.

Samen met het draineren van de vochtige bodems werd zo op vele plaatsen een einde gemaakt aan het eeuwenlange typische bodemgebruik in de alluviale vlakke van de Zenne.

Toch toont de omgeving van het Schom nog een zeer gevarieerd beeld, met nog heel wat graas- en hooiweiden, akkers en jonge populierenbossen, doorsneden door talrijke rijen knotwilgen. Deze laatste zijn zeer interessant omdat ze een schat aan dierenleven kunnen herbergen, gaande van steenuil tot allerhande insecten. Bovendien vormen ze mee een verbinding tussen de vaak kleine en geïsoleerde leefplaatsen van allerlei dieren, zodat grotere natuurentiteiten ontstaan. Het gebied wordt doorsneden door talrijke vertakkingen van de Leibeek, die helaas sterk vervuild water aanvoert.

Midden in deze vallei treffen we een interessant bos aan, gedeeltelijk bestaand uit gemengd loofhout, gedeeltelijk ook uit naaldhout. Dit Donkbos werd aangelegd op een zandduin in de Zennevallei en was oorspronkelijk bedoeld als lusttuin voor het kasteel van Releghem. In het voorjaar is de bosbodem bedekt met een tapijt van bosanemoon en speenkruid. Wilde narcissen groeien er overvloedig en worden spijtig genoeg vaak door wandelaars geplukt. Maar ook omwille van de aanwezige adderwortel, het lelietje-van-dalen, het muskuskruid en de veelbloemige salomonszegel; is het gebied een bezoek overwaard, om dan nog te zwijgen over de talrijke zangvogels die zich in de bomen en struiken ophouden.

Het huidige kasteelpark van Releghem werd aan het einde van de 18e eeuw aangelegd na de gedeeltelijke afschaffing van een platanendreef tussen de Hoogstraat en de Konijnenstraat (nog een paar platanen zijn blijven staan). Het park is lange tijd verwaarloosd geweest. Het ligt in de bedoeling van de huidige eigenaar het parkbos te herstellen, vooral door het aanplanten van beuk en berk en het vervangen van canadapopulieren door eiken.

Wie wil kennis maken met het gebied, als restant van wat eertijds was, en de bedreigingen die er op rusten, kan mee wandelen op zondag 11 mei om 14 uur.

Afspraak in de Hoogstraat in Zemst ter hoogte van het Rusthuis Releghem - Schom. Wandelschoenen zijn noodzakelijk.

Jeanne Peeters

ACTIVITEITEN (niet vermeld in de kalender 1997)

De Semse bezoekt "Het Onbekende Leuven" op zondag 6 april 1997. Vertrek om 9u20 aan de kerk te Weerde. Prijs: 550 bfr per persoon (bus, ingangen, gidsen).

Inschrijven via storting op het rekeningnummer 001-2183660-72.

De Semse neemt deel aan het 32ste Nationaal V.V.F. Congres op 26 en 27 april in de Fakulteit van Letteren en Wijsbegeerte, Blijde Inkomstraat 21 te Leuven. (Ladeuzeplein - Universiteitsbibliotheek)

zaterdag 26/4 vanaf 13 uur

zondag 27/4 vanaf 9 uur.

Genealogische bronnen en bewerkingen op het Internet.

Een praktijkgerichte voordracht over bovengenoemd onderwerp wordt eerstdaags ingericht. Concreet betekent dit dat volgende "surftocht" zal ondernomen worden:

We surfen even langs de website van De Semse, waar we wat informatie oppikken in verband met het bestuur, het lidmaatschap, het repertorium op de artikels over de geschiedenis van Zemst, verschenen sinds 1985, en de Zemstse schepenregisters met notariaat.

Personen die dit willen doen voor hun eigen streek of heemkundige kring kunnen hieruit nuttige tips vergaren.

We bekijken hier ook even vanuit welke landen en op welke tijdstippen deze website door derden geraadpleegd wordt.

Later flitsen we even langs het stadsarchief van Mechelen, waar we de beschrijving van het bronnenmateriaal, dat zowel voor genealogen als voor vorsers van belang kan zijn, bekijken.

Ook hier ontdekken we vanuit welke landen en op welke tijdstippen deze website en zijn verschillende onderdelen geraadpleegd wordt.

Nog later bezoeken we digitaal even het stadsarchief van Antwerpen en het Legermuseum.

We leggen even uit hoe men zijn kwartierstaat op het Net ter beschikking kan stellen voor de hele wereld

Indien U geïnteresseerd bent, neem contact op met Marc Alcide, 075/86.46.79
e-post: marc.alcide@tornado.be

EEN NIEUWE HEEMKUNDIGE KIJK OP DE ADEL IN VLAAMS-BRABANT

"Het Verbond voor Heemkunde Vlaams-Brabant organiseert de jaarlijkse provinciale vergadering rond het thema "Een nieuwe heemkundige kijk op de adel in Vlaams-Brabant" op **zondag 25 mei 1997**. De organiserende heemkringen zijn: Heemkring David Teniers Perk, Het Prinsdom Everberg, Heemkring Sint-Hubertus Tervuren en de Heemkundige Kring van Huldenberg.

Samenkomst in de Parochiezaal van Perk (Steenweg op Kempenhout, nr.1) om 9u30.

Daar wordt de koffie aangeboden.

In de voormiddag volgen twee voordrachten om het thema in te leiden:

1. Prof Dr. Paul Janssens: "Wat is adel?"
2. Dr. Henri Vannoppen: "Adellijke gebruiken en levenswijze in Midden-Brabant van de 16de tot de 20ste eeuw".

Receptie aangeboden door de gemeente Steenokkerzeel in het gemeentehuis van Perk en overhandiging van de Prijs voor Heemkunde Vlaams-Brabant 1997.

Het middagmaal in Hof ten As (hereboerderij anno 1362) te Melsbroek bestaat uit: soep, warm hoofdgerecht en koffie

In de namiddag volgen geleide bezoeken aan:

- Everberg: ijskelder, kasteeldomein, kerk met adellijke gebruiken.
- Leefdaal: kasteel, toneelopvoering, watermolen, wipweide en kamme.
- Neerijse: kapel van O.L.Vrouw ten Pui met obiits, het Lindenhof en het kasteel van Neerijse.
- Huldenberg: kasteel.
- Perk: het kasteel, de orangerie.

De dag wordt afgesloten met een receptie in de koepelzaal van het kasteel van Perk.

Terugkomst om 19u.

De prijs bedraagt: 950 fr per persoon (bezoeken, bus, receptie, informatiemap, middagmaal zonder drank, toneeluitvoeringen).

Namens het Bestuur van het Verbond voor Heemkunde Vlaams-Brabant en van de inrichtende heemkringen,

Maurits Wynants
Voorzitter Verbond voor Heemkunde
Vlaams-Brabant

Inschrijvingsstrook:

De Heer.....

Mevrouw neemt deel aan de provinciale vergadering op 25 mei 1997
te Perk met ... personen
en betaalt ... Fr X.....: Fr.

Dit strookje wordt doorgestuurd naar Verbond voor Heemkunde Vlaams-Brabant
p.a. Gust Vandegoor, Grote Baan, 284, 3150 Wespelaar.

De betaling geschiedt op rekening 734-3231142-81 van het Verbond voor
Heemkunde Vlaams-Brabant, Sint-Laurentiusstraat, 11, te 3300 Tienen, met
vermelding **adel: .. personen "**

We kregen van onze leden een positieve reactie bij het lezen van het verhaal dat verscheen in "de Semse Kroniek" nr 4/1996 verteld door Staf Floridor.

Veel mensen herinnerden zich "*hun vlucht*" bij het uitbreken van de oorlog die het begin inluidde van veel ellende.

Onze vrienden, de Geschied- en heemkundige kring van Zulte vertelden hun verhaal over het bombardement van mei 1940. Zij stuurden ons de foto's van de begraafplaats te Olsene. Eveneens de overlijdensakten van de vijf slachtoffers uit Zemst.

Volgens de heemkundige kring van Zulte geschiedde het bombardement als volgt:

"Langs de Leie, van Gent tot Deinze lag het regiment Ardeense jagers en de regimenten van het 9de en 12de linie.

Op 25/5/1940 hadden deze regimenten de opdracht de beide steden te verdedigen tegen het oprukken van de Duitsers. Er bevonden zich echter vluchtelingen op de Grote Baan tussen beide steden.

Toen de 3 regimenten het vuur openden om de Duitsers te stuiten lagen de vluchtelingen in de lijn van de beschieting. Het aantal doden onder hen bedroeg 25, waaronder 5 inwoners van Zemst. Tijdens dit gevecht werd de kerktoren van Olsene volledig weggeschooten. Mogelijk werden zij bedolven onder het puin."

<p>№ 16 41</p> <p>Van Haelen Leontine.</p>	<p>Het jaar negentien honderd veertig, den vierden juni om vier en half uur middag, voor Ons Skanislas Piers de Ravenschoot, Burgemeester</p> <hr/> <p>ambtenaar van den burgerlijken stand van Olsene, Arrondissement Gent, is verschenen: Edgard Vercauteren, oud zestig jaar, advocaat, en Richard Dieussart, oud twee en veertig jaar, handelaar, beiden wonende te Olsene, beiden geme. Hoofdverwanten van de overledene, die ons hebben verklaard dat den vijf en twintigsten Mei, laastt, om vier uur middag, Leontine Van Haelen, geboren te Muizen den twaalfden Augustus achtien honderd zes en negentig, huishoudster, wonende te Zemst, echtgenote van Lodewijk Frans Lauwers, houder verdere inlichtingen, is overleden te den en ten geselschap van het bombardement te Olsene, Grootte Steenweg. Waar van akte dadelijk opgemaakt en na voorlezing hebben Wij deselve met de beide verschijpers gemaaktekend.</p> <hr/> <p><i>Lauwers</i> <i>Pierzoet</i> <i>Skanislas Piers Ravenschoot</i></p>
--	---

Leontine Van Haelen geboren te Muizen op 12 augustus 1896, echtgenote van Lodewijk Frans Lauwers, wonende te Zemst.

Josephus Joannes De Win oud 47 jaar, metser van beroep, ongehuwde zoon van Henricus Ludovicus De Win en Philippina Ludovica Muyldermans. Hij woonde te Zemst.

<p>Mei N°. 42.</p>	<p>De Win Josephus Joannes.</p>	<p>Het jaar negentien honderd veertig, den vierden Mei om vijf uur middag voor ons Stanislas Piers de Raverschoot, Burgemeester ambtenaar van den burgerlijken stand van Olsene, Arrondissement Gent, is verschenen: Edgard Veroustraete, oud zestig jaar, Notaris, en Richard Dieusart, oud twee en veertig jaar, handelaar, beiden wonende te Olsene, beiden deeme bloedverwanten van den Overledene, die ons hebben verklaard dat den vijf en twintigsten Mei laatste, om vier uur middag, Josephus Joannes De Win, oud twee en veertig jaar, metser, geboren en wonende te Zemst, ongehuwden zoon van Heeren Ludovicus De Win, en van Philippina Ludovica Muyl-dermans, zonder verdere inlichtingen, is overleden tijdens en ten gevolge van het bombardement te Olsene, groote Steenweg. Waarvan akte dadelijk opgemaakt en na voorlezing hebben wij, derselve met de beide verschijpers gemaakte menst.</p> <p><i>[Handwritten signatures]</i></p>
-----------------------------------	---	--

<p>Mei N°. 43</p>	<p>Van Cotthem Maria Theresia</p>	<p>Het jaar negentien honderd veertig, den vierden Mei om vijf en half uur mid- middag voor Ons Stanislas Piers de Raverschoot, Burgemeester, ambtenaar van den burgerlijken stand van Olsene, Arrondissement Gent, is verschenen: Edgard Veroustraete, oud zestig jaar, Notaris, en Richard Dieusart, oud twee en veertig jaar, handelaar, beiden wonende te Olsene, beiden deeme bloedverwanten van de Overledene, die ons hebben verklaard dat den vijf en twintigsten Mei laatste, om vier uur middag, Maria Theresia Van Cotthem, oud vier en veertig jaar, huishoudster, geboren te Laken en wonende te Zemst, dochter van wijlen Joannes Carolus Van Cotthem en van wijlen Maria Ludovica Danon, echtgenote van Louis Rumoldus Van den Boeynants, oud negen en twentig jaar, gepensioneerde, wonende te Zemst, is overleden tijdens en ten gevolge van het bombardement te Olsene, groote Steenweg. Waarvan akte dadelijk opgemaakt en na voorlezing hebben wij, derselve met de beide verschijpers gemaakte menst.</p> <p><i>[Handwritten signatures]</i></p>
----------------------------------	---	---

Maria Theresia Van Cotthem, 74 jaar oud, geboren te Laken, dochter van Joannes Carolus Van Cotthem en Maria Ludovica Danon, echtgenote van Louis Rumoldus Van den Boeynants. Inwoner te Zemst.

Ludovicus Rumoldus Van den Boeynants, 73 jaar oud, geboren te Hombeek, zoon van Joannes Van den Boeynants en Joannes Catharina Buelens, echtgenoot van Maria Theresia Van Cotthem.

Ze waren zeer waarschijnlijk vergezeld van hun zoon Petrus Frans Van den Boeynants, 47 jaar oud, geboren te Hombeek en wonende te Zemst. Hij werd oorspronkelijk als slachtoffer opgeschreven.

<p>Mei 16de 44</p> <p>Tec: Ludovicus Rumoldus Van den Boeynants, oud 73 jaar, geboren te Hombeek in de gemeente Zemst, zoon van Joannes Van den Boeynants en van Catharina Buelens, echtgenoot van Maria Theresia Van Cotthem.</p>	<p>Van den Boeynants (Petrus) Frans</p>	<p>Het jaar negentien honderd veertig, den vierden Juni, om het uur namiddag, voor Eus Stanislas Piers de Ravesthoek, Burgemeester</p> <p>ambtenaar van den burgerlijken stand van Olsene, Arrondissement Ogent, is verschenen: Edgard Verougstraete, oud zestig jaar, etatari, en Richard Dieussart, oud twee en veertig jaar, handelaar, beiden wonende te Olsene, beiden geene hoedervarianten van den Overledene, die ons hebben verklaard dat den vijf en twintigsten Mei laatste, om vier uur na middag Petrus Frans Van den Boeynants, oud een en veertig jaar, zonder beroep, geboren te Hombeek en wonende te Zemst, ongehuwd zoon van Louis Rumoldus Van den Boeynants, oud negen en twintig jaar, gepensionneerde, wonende te Zemst, en van wijlen Maria Theresia Van Cotthem, in leven huisbondster te Zemst; is overleden tijdens en ten gevolge van het bombardement te Olsene, groote Steenweg. Waarvan akte dadelijk opgemaakt en na voorlezing hebben wij deselve met de beide verschijvers gemaaktehendt.</p> <p><i>[Handwritten signatures]</i></p>
---	---	--

<p>Mei 16de 45</p>	<p>Ruello Laure Julia Maria</p>	<p>Het jaar negentien honderd veertig, den vierden Juni om het uur half uur namiddag, voor Eus Stanislas Piers de Ravesthoek, Burgemeester</p> <p>ambtenaar van den burgerlijken stand van Olsene, Arrondissement Ogent, is verschenen: Edgard Verougstraete, oud zestig jaar, etatari, en Richard Dieussart, oud twee en veertig jaar, handelaar, beiden wonende te Olsene, beiden geene hoedervarianten van den Overledene, die ons hebben verklaard dat den vijf en twintigsten Mei laatste, om vier uur na middag Laure Julia Maria Ruello, oud zestien jaar, fabriekster, geboren te Ukkel en wonende te Zemst, ongehuwd, erkende dochter van Anne Marie Louise Jeanne Ruello, zonder verdere inlichtingen; is overleden tijdens en ten gevolge van het bombardement te Olsene, groote Steenweg. Waarvan akte dadelijk opgemaakt en na voorlezing hebben wij deselve met de beide verschijvers gemaaktehendt.</p> <p><i>[Handwritten signatures]</i></p>
-----------------------------------	---	---

Laure Julia Maria Ruello, zestien jaar oud, geboren te Ukkel en wonende te Zemst. Ze was de dochter van Anne Marie-Louise Jeanne Ruello.

De familie Vloeberghs.

Theo Vloebergh
Antwerpen

Negentiende eeuw te Noorderwijk.

Joanna Theresia Pouwels liet omstreeks 1835, voor haar zoon Joannes Baptiste Vloeberghs nabij de kerk te Noorderwijk een brouwerij bouwen, "*compleet met olieslagerij, herberg, paardenstallen en zo meer.*"

Joannes Baptiste werd geboren te Westmeerbeek op 12 juni 1810 en overleed te Noorderwijk op 11 april 1892. Hij huwde te Putte op 13 september 1850 of 4 oktober 1850 met Catherine Carolina De Preter geboren te Putte op 18 december 1828 en overleden te Noorderwijk op 4 oktober 1895.

Haar ouders waren Josephus De Preter geboren te Schriek op 19 december 1794 en overleden te Putte op 23 februari 1863 en Anna Catharina Van de Venne geboren te Putte op 1/1/1802 en er eveneens overleden op 3 februari 1878. Ze huwden te Putte op 20 december 1825.

Joannes Baptiste gaf zijn oorspronkelijk bakkersberoep op. De brouwerij bleek inderdaad een zeer bloeiende onderneming, te oordelen naar het aantal meiden en brouwersgasten die er tewerkgesteld werden.

Hun zonen werden eveneens bij het bedrijf betrokken. De oudste zoon was bovendien gemeentesecretaris van Noorderwijk.

Maria Guilielmus Aloyius geboren te Noorderwijk op 18 januari 1857 en er overleden op 23 mei 1884;

Josephus Ernestus geboren te Noorderwijk op 15 oktober 1865 en overleden te Boechout op 29 december 1943;

Constantinus Maria Augustinus geboren te Noorderwijk op 28 augustus 1869 en overleden te Mortsel op 25 oktober 1939.

KONINKRIJK
België

PROVINCIE
ANTWERPEN.

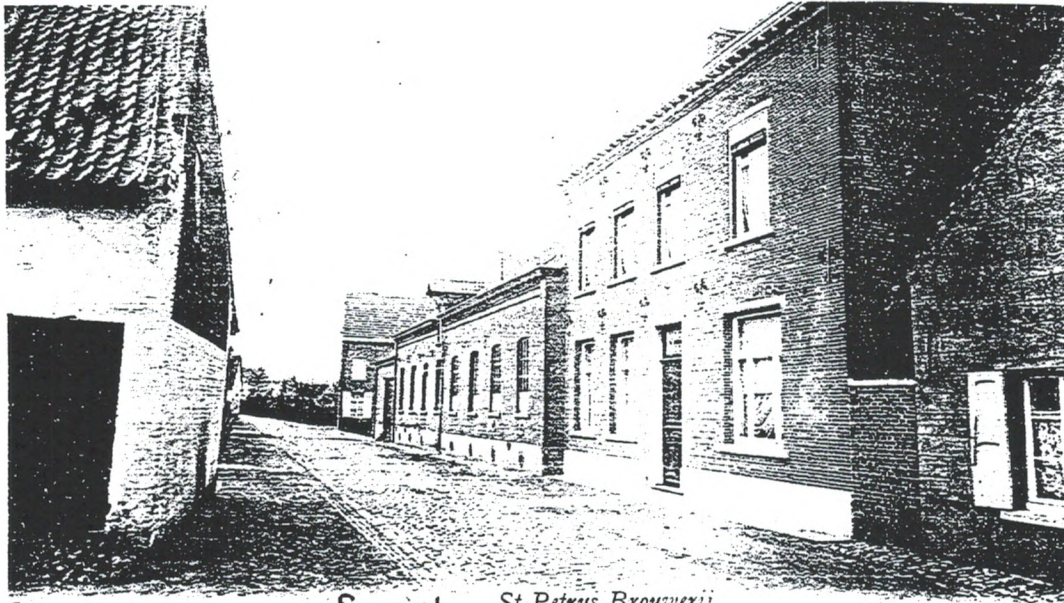
Gemeentebestuur NOORDERWIJK.

UITTREKSEL uit een akte van geboorte -----
ingeschreven in de registers van het Burgerlijk Stand.

Ten jare duizend acht honderd negen en zestig,
den acht en twintigsten Augustus te Noorderwijk
geboren: ELIAS VLOEBERGHES CONSTANTINUS MARIA AUGUSTI-
NE TINUS, zoon van Vloeberghes Joannes Baptista, geboren
te Westmeerbeek en van De Preter Carolina, geboren
te Putte.

De brouwerij "Sint-Petrus" te Zemst.

De Commodo en incommodo werd aangevraagd op 20 mei 1898 voor het oprichten van een brouwerij en mouterij, sectie B nr 412e en 412d in de Hoogstraat.

Sempst. - *St-Petrus Brouwerij*

J. Jacobs, Berchem-Antwerpen.

In het kiesregister van 1906/1910 kreeg Constant Vloebergh: 3 stemmen voor Senaat en provincie en 4 stemmen voor de gemeente. Een belangrijk en invloedrijk man. Constant bleef te Zemst wonen tot 20 april 1929.

Achteraf werd de brouwerij verbouwd in verschillende woningen.

Hij verhuisde naar Mortsel, waar hij overleed in 1940.
Het echtpaar had vijf kinderen :

1. Eduardus Clementinus Maria Josephus geboren te Zemst op 3 april 1899. Hij huwde te Montreal op 28 juli 1928 met Yvonne Catharina Victor Gauthier geboren te Mechelen op 24 juni 1901. Eduardus overleed kinderloos te Antwerpen op 20 mei 1965.

2. Maria Ernestina Carolina geboren te Zemst op 30 oktober 1900, ze bleef ongehuwd en stierf te Wilrijk op 19 januari 1969.

3. Antoon Constant Maria Joseph geboren te Zemst op 3 april 1902. Hij huwde te Berchem (Antwerpen) op 8 februari 1926 met Emma Suetens. Antoon overleed te Antwerpen op 12 juli 1980.

4. Constantia Ghislina Maria geboren te Zemst op 6 februari 1904. Ze huwde te Antwerpen op 30 september 1929 met Emilien van Langendonck, doch het huwelijk werd op 25 februari 1938 ontbonden. Ze woonden gedurende een ruimen tijd op het domein Planckendael.

5. Joanna Maria Josephina geboren te Zemst op 2 december 1910. Ze trad in bij de kloosterzusters Ursulinen onder de naam van zuster Marie Irène van de Gekruisigde Jezus. Als missionaris ging ze werken te Ranchi in Britsch-Indië. Ze overleed te Melsbroek op 19 januari 1976.

Uit het huwelijk van Antoon Constant Maria Joseph en Emma Suetens werden twee zonen geboren:

Jean Marie Joseph Constant geboren te Antwerpen op 26 mei 1928 en huwde met Mariette Marguerite de Vet. Op hun beurt kregen ze drie kinderen: Patricia geboren te Wilrijk op 22/5/1959
Christophe geboren te Wilrijk op 23/12/1960
Valérie geboren te Mortsel op 27/8/1964

Jacques Henri Marie Irène geboren te Berchem op 25 juni 1937 en overleden te Mahé/Seychellen op 20 maart 1985. Hij was gehuwd met Corinne Chaine.
Hij was akteur onder de naam Jacques Maury en trad o.a. op in de televisiereeks "Chateau Vallon" (TF1).

Uit het huwelijk van Constance Ghislina Maria en Emilien van Langendonck werd één dochter geboren:

Renée van Langendonck.

Mevrouw Constant VLOEBERGHS, geboren Irène SPRINGAEL,
Mijnheer en Mevrouw Edouard VLOEBERGHS-GAUTHIER,
Mevrouw Maria VLOEBERGHS,
Mijnheer en Mevrouw Antoine VLOEBERGHS-SUETENS en hun zonen Jean en Jacques,
Mevrouw Constance van LANGHENDONCK-VLOEBERGHS en haar dochter Renée,
Eerwaarde Mère Marie Irène Ursuline Missionaris te Ranchi (Britsch Indië), geboren
Mevrouw Jeanne VLOEBERGHS,
Mijnheer Ernest VLOEBERGHS-VAN HOOF, zijn Kinderen, Schoon- en Kleinkinderen,
Mijnheer Alfons SPRINGAEL-ROELS, zijn Kinderen, Schoon- en Kleinkinderen,
Mijnheer Eugène VAN DE WIJNGAERT-SPRINGAEL, zijn Kinderen, Schoon- en Kleinkinderen,
de Kinderen, Schoon- en Kleinkinderen van wijlen Mijnheer en Mevrouw Eugène VAN
MONTFORT SPRINGAEL,
Mijnheer en Mevrouw Victor SPRINGAEL-VAN CAUWENBERGH, hun Kinderen, Schoon- en
Kleinkinderen,
Mijnheer en Mevrouw Adrien LAMERS SPRINGAEL en hun Kinderen,
de familiën VLOEBERGHS, ELEBAERS, DE PRETER, NAETS, VAN DEN PUTTE, SPRINGAEL,
CUIKENS en SWENDEN

melden U met innige droefheid het smartelijk verlies dat hen treft door het afsterven
van haar teergeliefden echtgenoot, hun beminden vader, schoonvader, grootvader,
broeder, schoonbroeder, oom, grootoom en neef

Mijnheer Constant Marie Augustin VLOEBERGHS

Lid van den Bond van het H. Hart

geboren te Norderwijk op 28 Augustus 1869, godvruchtig overleden te Oude God-
Mortsel op 25 Oktober 1939, voorzien van de Sakramenten Onzer Moeder de H. Kerk.

Ued. wordt verzocht den lijkdiens bij te wonen welke zal plaats hebben op Zaterdag
28 Oktober, te 11 uur, in de parochiale kerk van de H. Theresia van het Kindje Jezus
(Luythaegen).

Vereeniging in de kerk.

De teraardebestelling zal geschieden in den familiekerk op de begraafplaats
te Oude God-Mortsel.

ZIJ BEVELEN ZIJNE ZIEL IN UWE GEBEDEN.

Oude God-Mortsel, 26 Oktober 1939
17, Jozef Hermanslei.

Edm. Bastiaens-Ruys, begraf. Tel. 352.66

N.V. Antoine Vloeberghs.

N.V. Belgian Bunkering & Stevedoring Co.

Italiëlei 92-94 Antwerpen

Voor de zakenwereld werd de oorspronkelijk firmanaam weerhouden maar verder is er geen enkele naamgenoot nog bij de onderneming betrokken. Wie te Antwerpen langs de Italiëlei wandelt ziet dit naambord op het nummer 92-94, kantoorgebouw van bovenvermelde firma.

Oorspronkelijk werden alle kinderen en kleinkinderen, met uitsluiting van de kloosterzuster, van het echtpaar Vloeberghs/Springael betrokken bij de commerciële activiteiten.

Constant Vloeberghs was een gezeten bierbrouwer, die een grote relatiekring had. Zijn zoon Antoon bezocht de café's en in België waren veel herbergiers tevens kolenhandelaars. Op die wijze kwam hij in contact met de mensen die kolen verhandelden.

Antoon begon zich meer en meer aan dat produkt te interesseren en in 1921 begon hij Belgische kolen naar Nederland te exporteren. Hij was niet vreemd in Nederland, hij had er tijdens de oorlog van 1914/1918 verbleven.

In 1926, tijdens de grote Engelse staking, die zes maanden duurde, kocht hij Poolse kolen en verkocht ze op de Engelse markt, hij had een kantoor in Kattowitz (Polen).

In 1927 importeerde hij via Gent de eerste Engelse kolen.

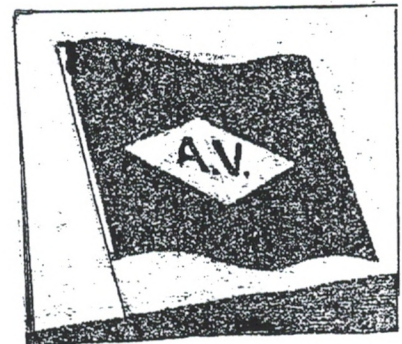
Jong begonnen is half gewonnen, zegt het spreekwoord! Constantia heeft het allemaal meegemaakt, want reeds in 1923 trad ze op als secretaresse voor haar broer. De twintiger jaren zijn de "aanlooperperiode" geweest. De uitbreiding van de zaken namen vanaf 1929 in belangrijke mate toe.

De stichting van de HANDELSMAATSCHAPPIJ ANTOINE VLOEBERGHES N.V. gebeurde in 1929 met als beheerders Antoon, Constant en Constantia. Afgevaardigde-beheerder: Antoon Vloeberghs.

Doel: handel in kolen van elke oorsprong.

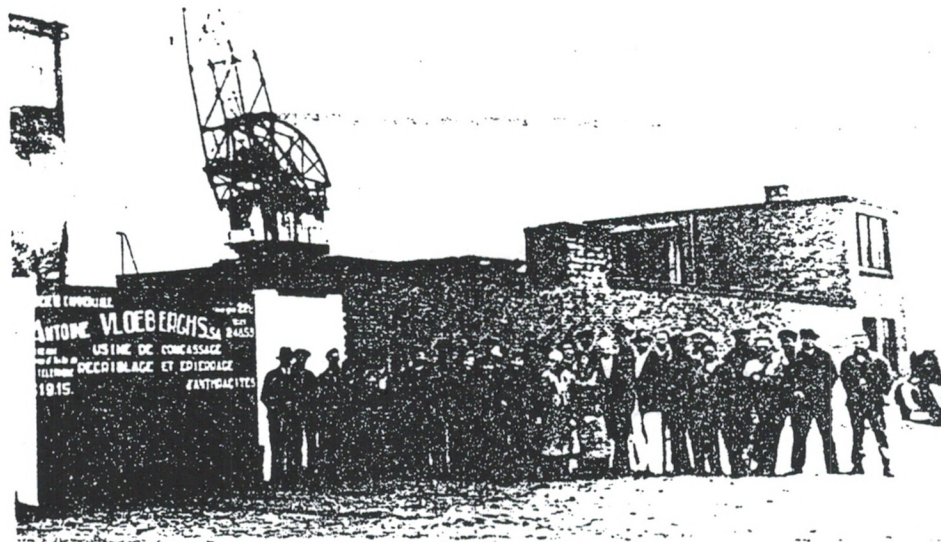
Ingebruikname van een eerste breek- en zeefinstallatie aan het Asiadok (kaai 31C); later werd er een stapelplaats en de eierkolenfabriek NOVA gevestigd; turf en houtskool behoorden eveneens tot het gamma.

VLOEBERGHES S.A.

In 1931 werd de Anthracietmaatschappij N.V. gesticht. Emilien Van Langhendonck behoorde tot de beheerders.
Doel: handel in anthracieten.

In 1934 verwerft de Handelsmaatschappij een nieuwe concessie aan het Leopolddok (kaai 226-228), vermits de oude installaties te klein waren geworden. Aan het Leopolddok konden 30.000 tot 40.000 ton kolen opgeslagen en bewerkt (gewassen) worden.

Eduard, had zich aanvankelijk in Canada, nadien in Tenerife gevestigd. Hij kwam met verlof naar België, maar blijft te Antwerpen, want zijn kennis als technisch ingenieur was vereist bij de opbouw van het bedrijf.

In 1938 vestigde de Handelsmaatschappij zich op de Italiëlei 209. Ze was eigenares van vier brevetten: twee Belgische, een Frans en een Italiaans. Antoon heeft de helft van de rechten, maar moet voor de helft tussenkomen in alle onkosten verbonden aan "de op puntstelling van het procedé en de installatie die het onderwerp van deze brevetten uitmaken".

Ook de Anthracietmaatschappij heeft er haar zetel. Emma Suetens en haar moeder Rosa Quaeyhaegs zijn mede aandeelhouders.

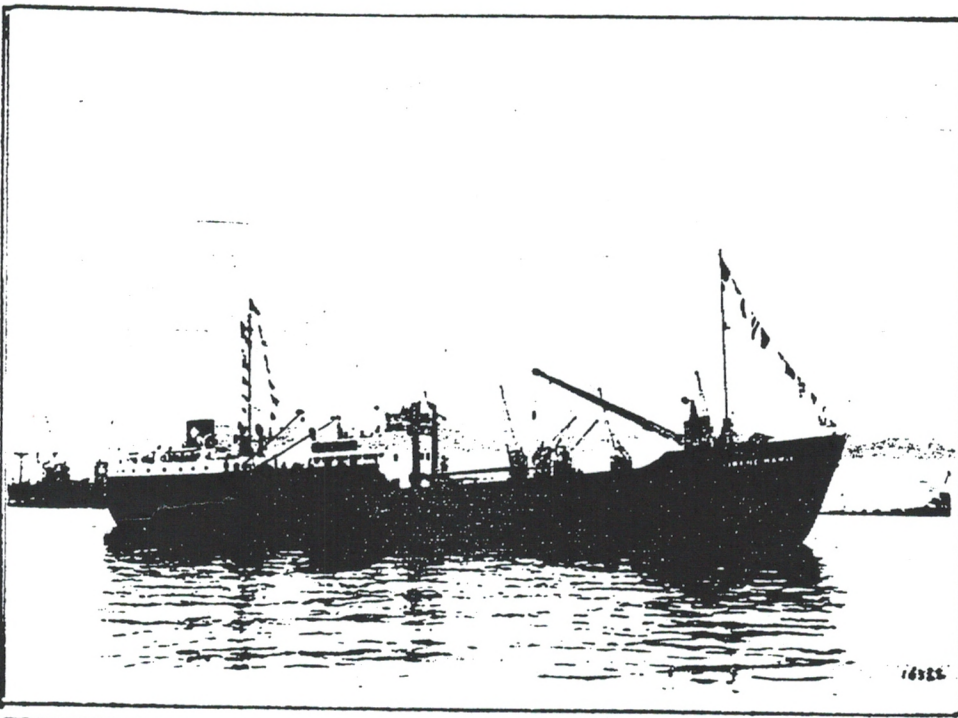
Van 1935 tot 1938 zijn er de "crisisjaren voor Vloeberghs". Maar daarboven is het jaar 1939 een "fantastisch" jaar.

In 1940 wordt Eduard beheerder benoemd ter vervanging van zijn overleden vader Constant.

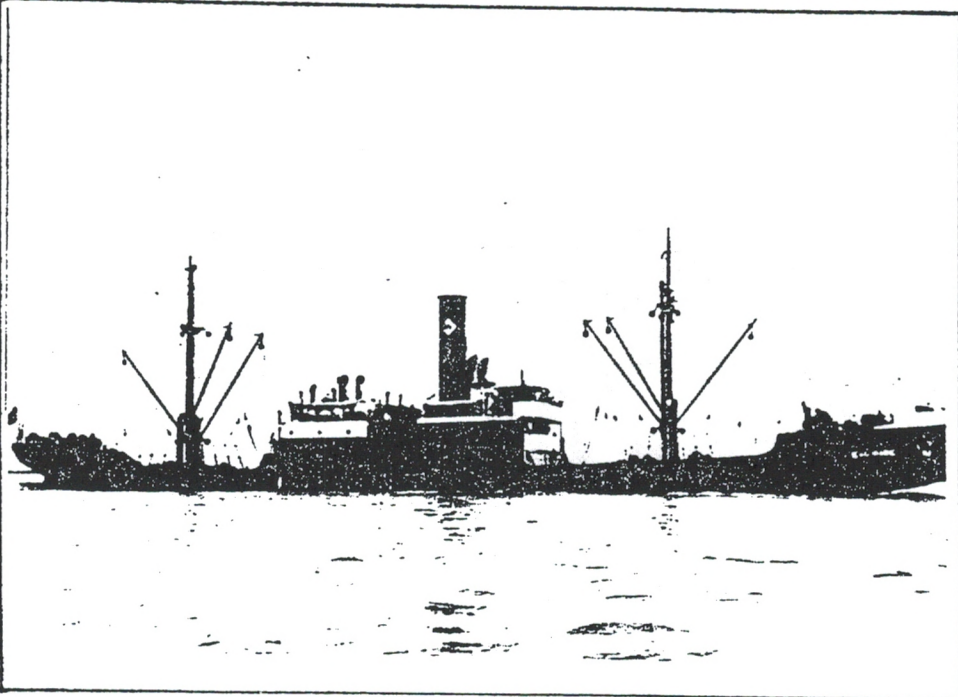
Tijdens datzelfde jaar werd ook overgegaan tot de stichting van de N.V. Reederij Motorschip Johan. De familie Vloeberghs had de volstrekte meerderheid in het beheer. Drie Rotterdammers behoorde tot de stichters.

Het doel van deze stichting was: het kopen, verkopen, bouwen en uitrusten, in huur nemen en geven en de uitbating van alle schepen; de bevrachting, het vervoer, het opslaan van koopwaren, enz...

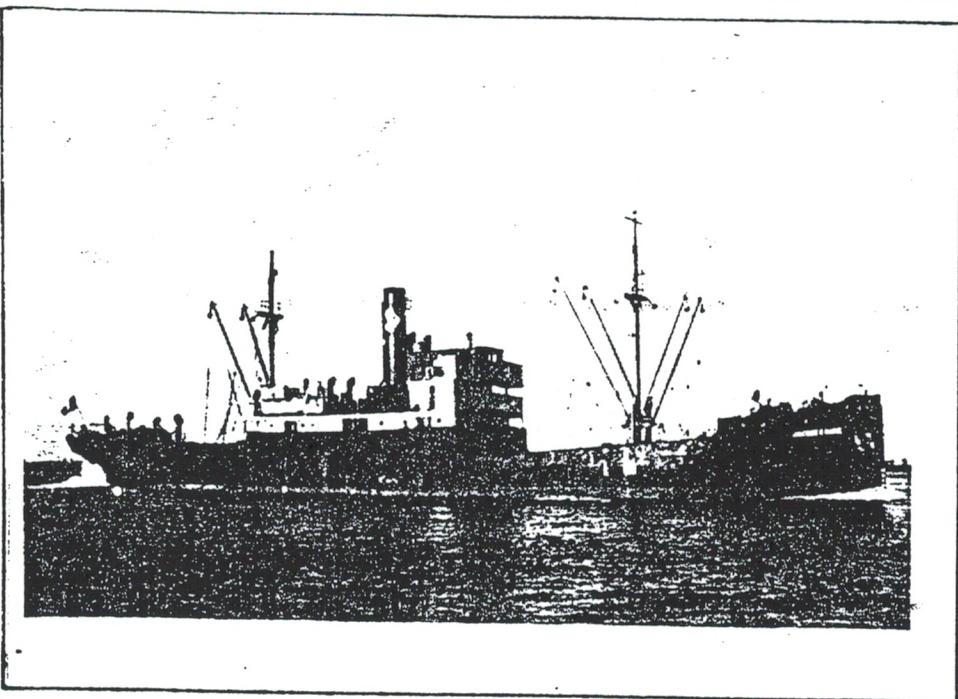
Irene-Marie

Jean-Marie

Jacques-Marie

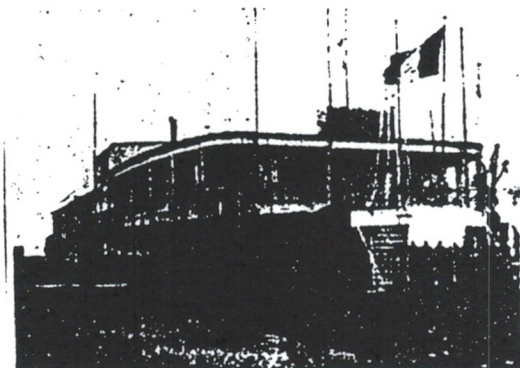

In de beheerraad van de Antracietmaatschappij zetelden in 1941 drie vrouwen met name Constantia Vloeberghs, Emma Suetens en Rosa Quaeyhaegs. In de Handelsmaatschappij bestonden er drie afdelingen "Kolen", "Hout", en "Lichters".

Tijdens de oorlogsjaren -van 1941 tot 1945- slaagden men erin de firma's draaiende te houden. Niemand moest ontslagen worden. Men verhandelden "alles wat brandbaar was", van houtskool, generatorbrandstoffen, turf, kolenbriketten en zo meer.

Het motorschip "Johan" werd tijdens de oorlog in beslag genomen en in de Afrikaanse wateren getorpedeerd; het werd vervangen door de "Irene Marie" en later door "Jean-Marie".

In september 1944, bij de bevrijding van Antwerpen, bleef in de haven een door de Duitsers gebouwd maar onbeschadigd betonnen schip achter, dat als oorlogsbuit publiek werd verkocht. Deze "Citank" werd door de familie Vloeberghs opgekocht. Op 18 december 1950 schonk Antoon het aan het bisdom Mechelen. In 1951 kwam het in het bezit van het Apostolaat der Schippers als "kerkschip Sint-Jozef".

Het kerkschip Sint-Jozef was oorspronkelijk een Duits betonnen schip „Citank“. — (D.V.D.V.)

In 1947 werd de Reederij Motorschip Johan vervangen door de naam Reederij Antoine Vloeberghs N.V. beheerd door Antoon, Constantia en Maria Vloeberghs.

Op zaterdag 29 mei 1954 had aan het nummer 228 der dokken de inhuldiging plaats van de "eerste moderne steenkoolwasserij in een Europese haven". De beheerraad van de Handelsmaatschappij ontving talrijke personaliteiten, o.a. Eerste-minister Achiel Van Acker. Ook de pers was ruim vertegenwoordigd, zodat in alle kranten uitgebreide verslagen werden gegeven, over de zopas in gebruik genomen was- en zeefinstallaties.

Enkele weken later, op zaterdag 26 juni werd opnieuw feest gevierd, ditmaal naar aanleiding van de vijftienvijftigste verjaardag van de stichting van de firma Vloeberghs. Driehonderd genodigden, waaronder burgemeester Craeybeckx, kregen een feestmaal aangeboden. Een twintigtal personeelsleden kregen een ereteken.

Jean Vloeberghs kwam in 1957, na vele omzwervingen definitief naar België terug en nam het secretariaatswerk voor zijn rekening. Hij bezocht "*practisch alle landen van Europa, ook achter het 'Ijzeren Gordijn'*". Hij verbleef gedurende lange tijd in Californië, Mexico en British Columbia. Hij voer als bootman op een schip van eigen rederij.

De firma verhuist naar de Italiëlei 66, het vroegere woonhuis van reder Eugene Herbosch. De prachtige gobelins en de vele originele schilderijen van niet bekende meesters werden onaangeroerd gelaten.

De stichting van de Europe Petroleum Company gebeurde op 25/3/1958 volgens het staatsblad van 1963. De Handelsmaatschappij liet verscheidene statuutwijzigingen registreren, waar tevoren uitsluitend "*handel in kolen*" vermeld, spreekt men nu over het breken, zeven en wassen, het laden en opslaan van de kolen, maar ook over de handel in vloeibare brandstoffen, de invoer, de uitvoer en de makelarij.

Op 10 februari 1962 wordt de benaming van de Anthracietmaatschappij gewijzigd in Anthra-Oil N.V. De installaties van de kolenwasserij te Maurage werden aangekocht voor 45.000.000 bf. Maurage zou 250 ton per uur kunnen verwerken en de fabriek aan kaai 228 vervangen.

Na het overlijden van de "*oudere generatie*" vielen de Antwerpse Vloeberghsactiviteiten stil.

Jean Vloeberghs hield zich alleen nog bezig met de "*Société Industrielle Vloeberghs-Maurage*". Een terrein van 40ha van een gesloten steenkoolmijn, waar, de afvalprodukten (sintels) werden verwerkt tot betonblokken en vloerstenen.

Onder het Vloeberghs beheer heerste in de firma een familiale sfeer en een duidelijke vorm van paternalisme. Antoon, als onbetwiste "*chef*". Constantia zijn "*rechterarm*". Maria als "*hoofd van de boekhouding*".

In de glorie tijd waren 240 personen tewerkgesteld. Ze kregen een solidariteitsfonds en een extra-legaal pensioenfonds.

Joanna Theresia Vloeberghs-Pouwels zal zeker niet aan kolen en stookolie gedacht hebben bij de aankoop van de brouwerij te Noorderwijk.

Zelfs Constant Vloeberghs dacht waarschijnlijk alleen aan bier bij de start van de Sint-Petrus brouwerij te Zemst, maar.....

"*'t kan verkeren*" : sprak Bredero.

De kerk van Elewyt en haar bedienaars in de 18de eeuw

In feite was Elewyt maar een arme parochie. Het bewaarde kerkarchief is al even schamel. De parochieregisters werden verbrand tijdens de eerste wereldoorlog. Er resten voor de 18de eeuw slechts enkele visitaties¹ en documenten op het Aartsbisdom te Mechelen, enige kerkrekeningen² op het Algemeen Rijksarchief te Brussel, een paar akten uit het notariaat De Coster³ en items uit de volkstellingen.⁴ Voor de vroegere geschiedenis verwijzen we naar het werk van J. Lauwers⁵ en J. Verbesselt.⁶

In het begin van de 18de eeuw treffen we Hendrik Schricx aan als pastoor te Elewyt. Hij werd benoemd in 1677 en was een verwant van Guiliam Schricx, pastoor te Eppetegem. In 1709 maakte hij een lijst van de pastorele inkomsten, overzicht dat in 1745 grondig en volledig werd opgemaakt door één van zijn opvolgers. Die twee documenten zijn verwerkt in de tekst die volgt.

Oprechten staet van goederen, soo landen, hoven, vyvers, meirschen, bosschen, tienden als renten, chysen ende andere sekere rechten competerende de pastorye van Elewyt.

a) Landen:

Het vierde deel van een half bunder land op het *molenveld* waarvan de rest toekomt aan de H. Geest (Kerkelijke Onderstand). Verhuurd aan Corneel Cauwenberghs.

De helft van een half dagwand bempt in de *wybeden* waarvan de wederhelft toekomt aan de H. Geest. Verhuurd aan Jan Huseweels.

De helft van een stuk land op het *steenveld*, groot een derdendeel, waarvan de wederhelft behoort aan de H. Geest. Verhuurd aan Lowies Coenaers.

Samen met de koster, de helft van een half bunder land waarvan de wederhelft behoort aan de H. Geest. Verhuurd aan Pauwel Janssens. Belast met een jaargetijde.

De helft van een bos te Perk onder *Lansacker*, waarvan de wederhelft toekomt aan de kerk van Elewyt. Laatst gekapt in 1745, waarin staan verscheidene eesters en abelen.

Een erfken van 10-11 roeden, genoemd de oude kure (die oude priesterhagie), tegen de *heyden driesch*. Verhuurd aan Jacob Cauwenbergh.

b) Tienden:

De tienden waren een kerkelijke belasting voor het onderhoud van de pastoor, eredienst en kerkgebouw, de armen (bijvoorbeeld elke elfde schoof van de gewassen te velde staande). Vrij vlug werden ze ingepalmd door machtige leken zodat men er toe kwam ze over te dragen aan een grote kerkelijke instelling (bijv. een abdij) die als tegenprestatie de lasten op zich nam.

¹A.A.M.; Register M 11 bevat twee nauwkeurige visitaties uit 1701 en 1709, een summier tekst uit 1742 en terug een eerder grondige visitatie uit 1791.

²A.R.A.B.; Kerkarchief nr. 2888. De rekeningen zijn respectievelijk opgemaakt op 24.9.1744, 11.2.1751, 15.11.1759, 6.5.1765. Nr. 2893 bevat één armenrekening voor de periode 1740-1743.

³A.R.A.B.; Notariaat van Brabant nr. 19.327 e.v. Te raadplegen op microfilm nr. 1.141.961 e.v.

⁴A.R.A.B.; Liste ofte denombrement van alle de inwoonders der Baronnie van Elewyt (1755); Fiscaal Officie nr. 1389/27.

De telling van 1796 werd heruitgegeven in: Toegangen Genealogie en Demografie, Reeks II, Kanton Zemst.

⁵J. Lauwers; Elewyt. Tussen Romeins mansio en Rubenskasteel; 1970.

⁶J. Verbesselt; Het Parochiewezen in Brabant; deel XI; 1972.

De heer pastoor trekt het derde deel in de volle tienden door geheel de parochie van Elewyt, groot omtrent 320 bunder. De andere twee derden komen toe aan de kommanderij van Pitsenburg, het Onze Lieve Vrouw Gasthuis te Mechelen, de abdij van St. Adriaen te Geraardsbergen en de heer Baron van Perk en Elewyt.

Item de volle novale tienden door gans de parochie. (novale tienden waren tienden op nieuw ontgonnen gronden, de oude tienden kleefden op de eerste ontginningen)

Voor tiendebare vruchten worden erkend en mij gegeven: *graen, houdt, vlas, saet, hoey, boeckwy en erwetten, peerde boonen.*

Item de vleestienden te weten van lammeren en varkens, geheel de parochie door.

Item het pastoreel huis met de hof, groot een half bunder, belast met een cys van 2 gulden 5 stuyvers 7 myten aan de heer Baron Goddin, half ten laste van de kerk van Elewyt.

c) Renten:

Een rente van 12 gl. waarvan de helft komt aan de pastoor en de andere helft aan de koster. Gesloten door joff. Maria Van Sterteghem tot een maandelijke mis ter ere van het Allerheiligste op de tweede donderdag. Nu ten laste van Jan Cordemans volgens de akte van 15.10.1742 bepand op zijn huis en hof te Kampenhout aan de *plaetse*.

Item op een derdedeel van een bunder land te Kampenhout op het *kerkenveld*.

Item op anderhalf dagwand bempt te Elewyt in het Schoubroeck in de Lange bemden tegen de *Barebeke*, nagelaten door Jan Cruen op 29.6.1618 tot de vs. maandelijke mis en een jaargetijde voor de fondateur.

Deze laatste liet tot hetzelfde doel een half bunder land na te Kampenhout op het *volderveld*, nu genaamd het *hinderveld*.

Item trekt de heer pastoor jaarlijks twee veertelen rogge van de H. Geest voor het administreren der armen.

De koster moet uit de vs. goederen trekken 3 gl. per jaar voor zijn dienst.

Item trekt de pastoor twee derde paarten van de boeten van de broeders en zusters van het broederschap van Sinte Huybrecht voor een wekelijkse gezongen mis, behoudelijk dat hij jaarlijks moet geven aan de kerk 16 gl.

d) De oneribus redimendis:

De pastorale goederen zijn belast met een lening van 600 gl. op 3.9.1740 *onder conditie van boven de jaerl. croisen 't elcken jare te consigneren in de comme der kercke de somme van 30 gl. courant gelt tot den vollen aflegh van het selve capitael.*

e) Beneficien gefundeert in de parochiale kercke van Elewyt:

1. De kapellanie van Onze Lieve Vrouw.

Belast met een wekelijkse mis. De koster trekt het derde paart van de 22 gl. inkomsten.

Bezet op:

- een half bunder land op het *molenveld* tegen de *heydenschen driesch*. Verhuurd aan Peter Verbist.
- item een half bunder bempt gelegen in het *schoubroeck* aan de *barebeek*. Verhuurd aan Lowies Coosemans.

2. Het beneficium van Sint Nicolaes.

Belast met een wekelijkse mis op vrijdag. De koster trekt jaarlijks drie meukens koren uit de jaarlijkse inkomsten van 50-60 gl.

Bezeten op:

- een bunder land op het *swymeir* tegen de leibeek. Verhuurd aan Jacobus Cauwenbergh.
- een bunder land tegen het vorige. Verhuurd aan Jan Van Dyck.
- een dagwand land tegen het vorige. Verhuurd aan Guiliam de Leebeeck.
- een dagwand land tegen het vorige. Verhuurd aan Antoon Cnops.
- een derdedeel land op het *Swymier*. Verhuurd aan Antoon Cnops.
- een half bunder land op *Neerelewynt*. Verhuurd aan Peter Van Ertbruggen.
- een half bunder land op het *molenveld*. Verhuurd aan de weduwe Christoffel Meulemans.
- een half bunder land op het *molenveld*. Verhuurd aan Lowies Coosemans.

f) De fundatie der vroegmis:⁷

Op elke zondag en heiligendag.

Bezeten op:

- een bempt van 4 bunder, 't *Stockt* genoemd, gelegen tegen de heide.
Belast met twee jaargetijden gefundeerd in de kerk van Perk waarvoor de pastoors van Melsbroek en Elewyt elk 1 gl. 4 st. trekken en de koster elk 12 st.
- een bunder wisselbempt genaamd de *kerkenbempt* tegen de *steenbergsstraat*. Verhuurd aan Jan Van den Heuvel. Belast met een jaargetijde van 1 gl. 4 st.

De goederen worden bestuurd door de wet van Elewyt, dewelke eertijds, zo men zegt, een akkoord hebben aangegaan om voor iedere vroegmis te betalen 1 gl. 6 st. wat tot nog toe is geschied. Dit akkoord wordt nergens gevonden daar er geen brieven nopen de pastorele en beneficiale goederen zijn dan alleen het manuaal.

In teecken der waerheyt hebbe dese onderteekent den 5.7.1745.

Jan Van den Heuvel, vicepastor in Elewyt, nomine pastoris impotentis.

De pastoor werd benoemd door de Aartsbisschop van Mechelen en voorgesteld door de dorpsheer. De kerkmeesters, H. Geestmeesters en koster die de school hield werden aangesteld door de dorpsheer.

In 1701 is Hubertus Sloyts koster en ludimagister (schoolmeester). In 1709 was dat Carolus Henricus Sloyts.

De inkomsten van de H. Geest (armentafel) bedroegen jaarlijks ongeveer 200 gl. De drie voornoemde fundaties waren gehecht aan de cure om het weinig en luttel inkomen van de pastoor. De kerk werd onderhouden uit den offer en de pastorie door de H. Geest van Elewyt.

Het hoeft ons dan ook niet te verwonderen dat pastoor Jan Baptist Clemens op 25.1.1735 schrijft dat de pastorie onbewoonbaar en onherstelbaar is. Hij verwijst naar zijn voorganger pastoor W. Van den Broecke die het huis verwaarloosde. J.B. Clemens was in 1734 na een examen benoemd.

Pastoor W. Van den Broeck wordt slechts één keer vermeld. In 1722. Een Waltherus Van den Broeck overleed volgens de klappers in 1733.

Vermoedelijk was pastoor J. B. Clemens in 1745 zwaar ziek daar Jan Van den Heuvel in zijn plaats de hogere lijst opmaakte. In elk geval werd in februari 1751 de kerkrekening door een nieuwe pastoor, Jan Peeters, ondertekend.

Deze bleef evenmin lang want een bijlage aan de rekening, van april 1754, vermeldt als pastoor Josephus Van Cuysbroeck. Pastoor Van Cuysbroeck overleed te Elewyt op 2.11.1778.⁸ Vermits het

⁷K. Mannaerts; In 1650 wou Elewyt een vroegmis; Vlaamse Stam nrs. 7/8, 1985.

onder zijn bestuur was dat er grote werken aan de kerk gebeurden is het aangewezen de kerk - rekeningen eens te bekijken.

De kerkrekeningen werpen enig licht op de plaatselijke devotie en het onderhoud van het kerkgebouw. Ze werden opgemaakt telkens voor een periode van 6 jaar, van sint andries tot sint andries, en bestrijken de periode 1740 - 1761. Ze werden nagekeken door de landdeken, de heer, de drossaard, de pastoor, schepenen en kerkmeesters. De dorpelingen dagen er in op voor kleine werkjes of leveringen.

Zo werd aan Nicolaes Coosemans, brouwer en herbergier, jaarlijks 7 of 8 gl. betaald "*over verteir door den choor op nieuwaersdach*". Nicolaes Coosemans was gehuwd met Johanna Van de Venne.⁹ Na zijn overlijden was het zijn zoon Nicolaes Coosemans x Catharina Van Roey, schepenen van Elewyt en Perk, die jaarlijks eenzelfde rekening indiende. Deze was in 1796 herbergier op de Blokkendries. In 1787 wordt hij vermeld als pachter wanneer hij aan Jan Baptist Spruyt en Elisabeth Verbist *den Hert* verhuurt, een huis met brouwerij, tegen het kerkhof.

De koster komt uiteraard ook jaarlijks naar voor. In de eerste rekening, uit 1744, worden er nog 18 gl. betaald aan *Fransus Meulemans, gewesene koster in Elewyt*, voor het leveren van smout in de lamp der kerke, wierook en bessemen. Dit nog voor de jaren 32, 33, en 34.

Waarschijnlijk was Fransus een zoon van koster Christoffel Meulemans en Johanna Verbist die huwden in 1714 en herberg hielden.¹⁰ Christoffel Meulemans + El. 1731 (volgens klappers).

Een verwant is Walterus Josephus Hubertus Franciscus Meulemans, herbergier in *de Sleutel* te Elewyt (jurisdictie Epepegem) x Barbara Mesmaeckers, die zich in 1788 borg stelt voor zijn zoon Jan Baptist Meulemans, koster te Epepegem, wanneer deze daar van pachter Hendrik Verhaeren een huis huurt tegen de kerk. Een andere zoon was Fransus Meulemans, kleermaker, x Theresia Verhoeven.

In 1741 wordt Hendrik De Coster, man van Johanna Van Keerberghen koster van Elewyt. Hij was schepenen en herbergier. De laatste twee kerkrekeningen werden door hem opgemaakt. Zijn zoon Jan Baptist (1757-1831) werd notaris te Elewyt en hielp in 1791 zijn vader als organist. Hendrik De Coster bleef meer dan vijftig jaar in dienst en + Elewyt 4.12.1792.¹¹ Hij werd omstreeks 1720 geboren te Berg.

Jaarlijks ontving hij 36 gl. voor het spelen op het orgel van de kerk. In 1751 tekende de landdeken in de marge van de rekening protest aan tegen die post. Mogelijk omdat het orgel toen niet bespeelbaar was. Er werd in elk geval op 26.4.1742 een schriftelijke overeenkomst gemaakt met J. H. De Boeck uit Brussel voor herstel van het orgel. Pas in 1749 werd een rekening ingediend van 85 gl.

Vanaf 1752 tot 1758 maakt Judocus Franciscus Van Laken jaarlijks een rekening op voor *het repareren van de blaesbalcken ende in staet stellen van den orgel*. In 1753 werd hem eveneens een vergoeding gegeven voor het repareren en herschilderen van twee schilderijen.

Verder werden de diensten opgeluisterd door het luiden der klokken. De grote, de middelbare en de kleine klok komen ter sprake in de laatste rekening wanneer er een nieuw zeel (van 7 gl. voor de grote) of een riem (van 3 gl. voor de andere) wordt gekocht. In 1741 was van de tweede klok het oog gebroken waar de klepel aan hing.¹² Jan Penninckx leverde smout voor de klokken (1731-1733). De klokken werden herwijd op 29.9.1778.

Mogelijk had de kerk toch geleden onder de voorbije oorlog. In de rekening van 1751 wordt een post vermeld van 14 gl. betaald aan de gezworen metsers der stad Brussel voor het visiteren van de toren en het koor. In elk geval worden er nieuwe ramen geplaatst. In maart 1753 ontving Carel Vicari 4 gl.

⁸Heri circa medium nona vespertina obiit extremis omnibus munitus R.D. Josephus Van Causbroeck, pastor in Elewyt. (2.11.1778)

⁹Paul Behets; Gezinsreconstructie Elewyt (aan de hand van klappers P.R., B.S. en volkstellingen).

¹⁰S.A.M.; Notaris Croon nr. 504, akte van 24.2.1714. Koster Christoffel Meulemans leent 100 gl. aan Jacobus Roeckens Gillissone.

¹¹Sepultus est Henricus De Coster, custos hujus parochie, maritus N. Van Keerberghen, mortuus heri.

¹²Betaelt aen Gilis Eremans, Louis Leenaerts smet ende Jan Roeckens timmerman, saemen gewerckt aen de tweede klock die de oogh gebroeken was der den klepel aen hangt, gewerckt aen het doorboren van twee gaten om een nieuw kennef in te maecken ende om deselve klock op ende af te laeten ende aen andere reparatiën, bedragende 17 gl. 18 st. volgens specificatie van 8.10.1741.

10 st. voor het repareren en kuissen van *de gelasen aen dese kercke*. In september 1756 krijgt hij 17 gl. 15 st. voor het inzetten van de vensters in St. Huybrechtskooor, kuissen van de vier vensters in de beuk en andere reparaties. De volgende jaren ontvangt hij telkens nog een loon voor kuissen en herstellingen.

In 1791 geven de pastoor, schepenen en kerkmeesters toestemming voor het dichtmaken van twee vensters op het hoogkooor om er nissen in te maken en er beelden in te stellen van de H. Hubertus. Een keer als pelgrim en het andere als bisschop. De pastoor verzocht om een schets te maken daar die plaatsen geheel in het gezicht waren van het koor en vlak naast een schoon schilderij.

In de jaren 50 en 60 werden er dan grote werken uitgevoerd. Simon Thomas leverde voor 152 gl. dertien duizend schalien die gedurende dertig dagen werden gedekt op het hoogkooor alsook op de kerk door Cornelis Wyns en zijn helper in november 1756. Vervolgens werden kerk en (nieuwe) sacristie gewit in 1757. Jan Baptist Spruyt mocht voor 83 gl. bier leveren aan de werklieden. Peter Antoon Leva ontving ten slotte nog eens 50 gl. in 1761 voor het schilderen van de sacristie en vernissen van de kasten.

Ten slotte werd de vloer aangepakt. In 1760 wordt Daniel Rydams betaald voor *het playeyen ende den blauwen steen te leggen achter den hooge choor*. Peeter Van den Eynde, steenhouwer ontvangt eveneens arbeidsloon en nog in 1764 wordt Peter Van der Stappen vermeld voor het playeien van de drie koren.

De drie koren verwijzen naar de drie altaren die er waren waarvan 2 gewijd en het derde niet (in 1701 en 1709). De heilige vaten waren van zilver: een remonstrans, een ciborie, en twee kelken.

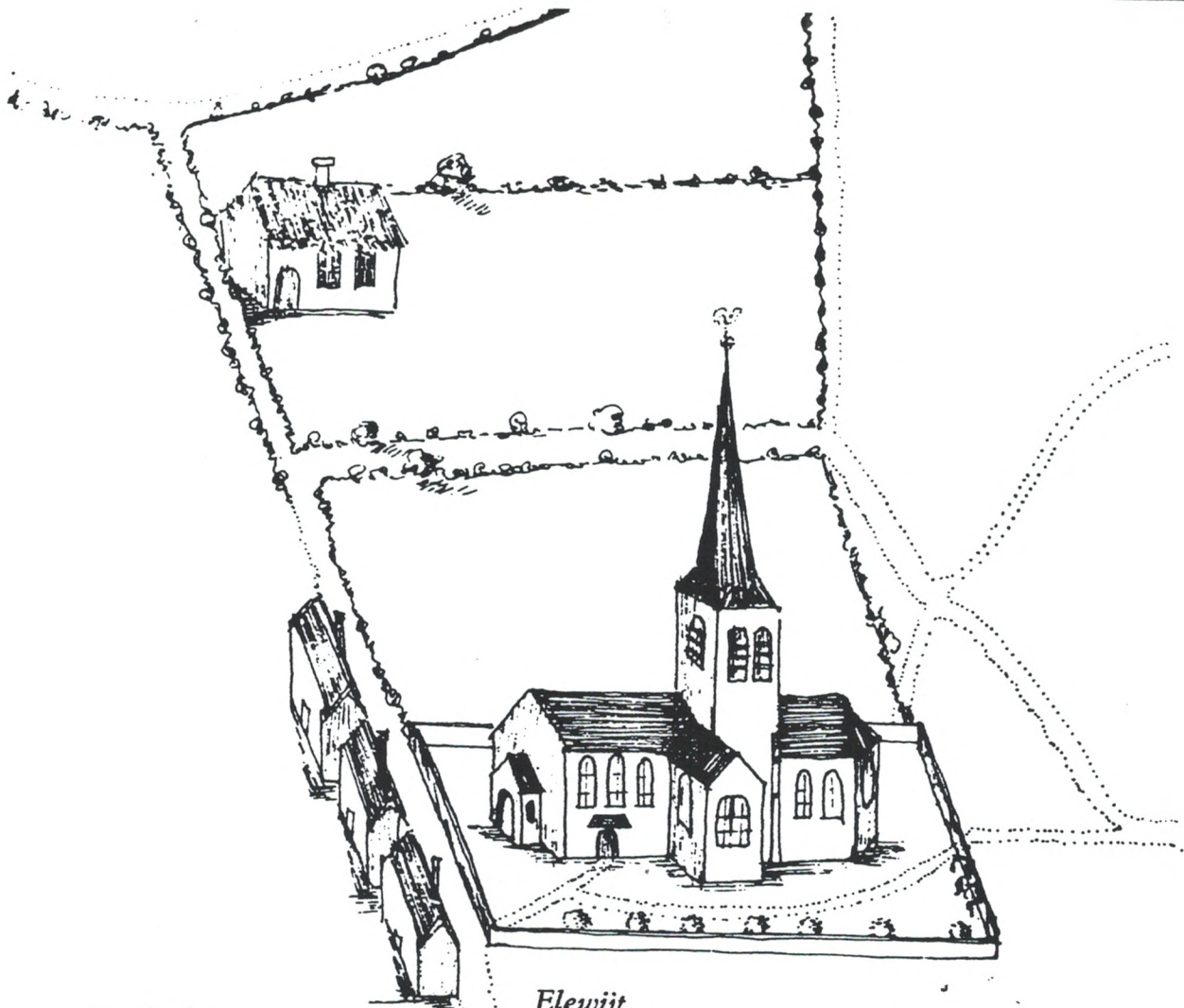
Toen de kerk blijkbaar terug in staat gesteld was kon de aandacht uitgaan naar het verfraaien van het interieur. In alle rekeningen komen posten voor van min of meer kleine uitgaven aan voorwerpen nuttig voor de eredienst:

- Rombout Roeckens, timmerman, en zijn broer werkten in november 1742 zeven dagen aan het maken van een kas voor Onze Lieve Vrouw.
- Omstreeks dezelfde tijd leverde Sr. De Neef: *een fraweele cruys, 21 elle seyde smalle gallon, 8 elle seyde breede gallon, eenen casuyvel, eenen stoel, eenen manepel*. Samen voor 13,5 gl.
- De baron van Perk schoot enkele jaren later 103 gl. voor om twee vendels te kopen, aan damast, het schilderen en borduren.
- Joseph Van Lemmertengen, schrijnwerker, maakte in 1758 twee *pieterstalen* voor den hogen autaar en Jan Baptist Verdussen twee *processionailen*.
- Alardus Brusselmans rekende toen ook 33 gl. voor geleverd smout, twee boeken goud, het verven van de kas waar de troon van O. L. Vrouw in staat, de voet van deze troon, en het verven van de gestoeltes in het hoogkooor.
- Eveneens J. B. Verdussen leverde in 1760 voor 14 gl. *eenen antiphonarium*.
- In 1761 werd een nieuwe vunt gesteld en een nieuw koperen kruis aangekocht samen met twee christussen, een pastoraal en een graduaal. Een koperen schelp voor het wijwater kostte 7 gl. in 1762.
- Een eigenaardige uitgave is wel die voor het maken van een hemel in 1762. Johanna Lemmens leverde lijnwaad voor het overtreksel. Joseph Van Lemmertengen koorden en een katrol en Jacobus Jacobs vier riemen voor het dragen van de hemel.

De devotie te Elewyt werd ongetwijfeld aangewakkerd door het Broederschap van Sinte Huybrecht, vermeld in de rekening van 1751. Vermeldenswaard is zeker de uitgave van 25 gl. aan Antoon Op de Beeck, graveerder, *over het graveren van eene copere plate dienende voor de vaintiens ende dichten te drucken voor dese kercke, volgens quitt. van 15.1.1756*. In februari 1756 komen daar nog eens 40 gl. bij.

Ten slotte kunnen we nog vermelden dat *de jongens die de flambie ende het vaen gedragen hebben in de processie tot Perck op 26.5.1743* ook een kleine vergoeding (tractatie?) kregen.

Te Elewyt ging de processie uit met het feest van het H. Sacrament, op tweede Sinksendag en met St. Hubertus.

Elewijt.
De kerk in 1719 volgens G. Couvreur (Kaartboek van Ter Kameren).

Elewijt.
Bedevaartprentje van Elewijt (1752) door de Mechelse etser Antoon Opdebeeck (1709-1756). 25

Na het overlijden van pastoor Van Cuysbroeck werd einde 1778 Egidius Vermoesen, pastoor te Leeuwergem, aangesteld als nieuwe herder te Elewyt. Het notariaat De Coster schenkt ons enkele nuttige inlichtingen, ook al betreft het zijn laatste levensjaar.

Pastoor Vermoesen maakte zijn testament op 8.2.1786. Hij wenste dat er onmiddellijk na het overlijden 100 gelezen missen werden gedaan. Aan de armen van Elewyt en Leeuwergem liet hij telkens 500 gl. na op de last van een jaargetijde te celebreren in de resp. kerken, te weten een grote mis van requiem met het zingen van de "Libera" jaarlijks op de sterfdag. Onder de armen die de mis hoorden moesten zes mokens korenbrood verdeeld worden.

Aan zijn broer Jan Baptist Vermoesen liet hij zijn rijpaard na, het zadel, toom en andere toebehoorten.

Aan de twee kinderen van zijn broer, namelijk Cornelius en Egidius: elk 200 gl. courant die ter rente zal gezet worden tot hun meerderjarigheid.

Voor zijn zuster Anna Maria Vermoesen bestemde hij: 8 zilveren messen en 8 zilveren vorken naar keuze alsook de oudste zilveren lepel.

De meid Anna Van Hemel kreeg: de huur, het ledikant, matras, strozak, hoofdkussen, twee wollen sargien, drie paar lakens en een som van 30 gl. jaarlijks gedurende haar leven. Op voorwaarde dat ze nog bij hem woont bij zijn overlijden.

Tot zijn universele erfgenaam noemde hij zijn broer Petrus Vermoesen, coadjutor te Elewyt.

Getuigen waren: Johannes Josephus De Ceuleneer, pastoor te Zemst en Hendrik Van den Eynde uit Elewyt.

Een maand later, op 5.3.1786 sluit hij nog een kontrakt af met Jan Vrys, schrijnwerker en met Guiliam Van Buscom, beeldsnijder, beiden uit Mechelen. Drossaard Philip Joseph Van Geel, schepenen Hendrik De Coster en Peter Spruyt, kerkmeesters Jan Jonckers en Jan Peters tekenden eveneens mee. Hendrik Van Keerbergen en Jan Baptist Van Relegem waren getuigen.

Het kontrakt ging over het maken van een autaar, gestoelte, boisering van het koor volgens de tekening daarvan zijnde.

In den eersten sal het vs. werck uytgewerckt worden volgens de tekening. Het plat werck van goed denen hout ende gesneden werck van goed hard houd. Item de gestoelten van goed hard suyver houd. Item het tabernaekel, seraphienen ende de tombe eensgelyks van hard suyver houd.

Item sullen de tweede comparanten hetselve moeten leveren met alle syne toebehoorten als van houd, yzer ofte andere materialen daertoe noodig, behoudens het transport welck sal wesen tot laste van de vs. kercke.

Welck vs. werck sal moeten gestelt wesen op den 25.10.1786 behoudens het gesneden werck ofte ciraeten der boiseringhe welck sal moeten gestelt wesen acht dagen voor sinxen 1787.

Ende wanneer het vs. werck gestelt sal wesen sal de vs. kercke van Elewyt betaelen aen den vs. heer Vrys eene somme van 855 gl. courant ende aen den heer Van Buscom eene somme van 180 gl.

Pastoor Vermoesen zal dat werk niet meer meemaken want negen dagen later, op 14.3.1786 overlijdt hij.¹³ Drie maanden later richtten de schepenen van Elewyt op 1.6.1786 een verzoekschrift aan de barones van Perk en Elewyt "om hetselve te presenteren aen syne Eminentie dat wy versoekende syn voor pastor den Eerweerdighen heere Petrus Vermoesen, nu deservitor in Elewyt, om reden van syne goede educatie tot het leeren der jonckheyt ende tot welsyn van alle de parochiaenen".

Het verzoekschrift was ondertekend door P.J. Van Geel, drossaard, Hendrik De Coster, Peter Spruyt en Nicolaes Coosemans, schepenen.

Het zal nog tot 25.10.1786 duren eer Petrus Vermoesen uit Epegem benoemd werd te Elewyt. Hij was toen 36 jaar oud.¹⁴ De parochie telde ongeveer 600 zielen. Bij het begin van de eeuw waren dat er 300.

¹³Sepultus est Reverendus Dominus Egidius Vermoesen, pastor hujus parochia per 6 annos et 8 mensis. (Petrus Vermoesen, coadjutor in Elewyt).

¹⁴Gegevens uit de visitatie van 1791. Ze stemmen overeen met de doop van een enig kind Petrus Johannes Vermosen, zoon van Corneel en Johanna Catharina Vereertbruggen te Epegem op 31.7.1750. De ouders overleden niet te Elewyt of Epegem.

Anna Catharina Van Hemel bleef meid op de pastorie. Ze zat er warmpjes in want op 27.12.1786 leent ze nog 700 gl. uit aan Willem Struyf en Barbara De Coster uit Perk. Die obligatie wordt op 31.1.1787 door haar erfgenamen verkocht aan E. H. Petrus Vermoesen. Ze overleed immers (of beter werd begraven) op 25.1.1787.¹⁵

Ze had voor erfgenamen haar broer, halfbroers en halfzuster:

- haar broer Francis Van Hemel x Barbara Van de Velde, uit Brussel.
- Peter Drappier uit "Deurren".
- Martinus Drappier uit Perk.
- Jan Drappier uit Bierbeek.
- Anna Maria Drappier x Frans Van der Mollen uit Bierbeek.

Het loont de moeite het sterfhuis van een pastoorsmeid uit die tijd eens nader te bekijken.

In eene borse 7 keyzers kroonen 2 halve, 1 halven ducaton, 2 schellingen (30 gl. 16 st.)

Item in twee roode borsen aen een gemaect in differente specien: 168 gl. 12 st.

Item in eene halve witte borse in differente specien: 25 gl. 18 st.

Item nog 9 gl. 2 st. in een papier.

Item een paer silvere gespen, een paer goude oorringen, een goude cruys, een paer silvere hemdknoppen, een paer goude oorklokken, dry cleyn stukken silver, eenen silveren haeck ende ooge, eene partye lappen van meudt lynwaert, 22 schoone hembdens, 9 rocken, 7 corseleën, eene jac, 3 falien (sluier), 25 neusdoppen, 15 voorschooten, eenen mantel en root slaeplyf, eenen lap gedrukt lynwaert, 2 lappen meudt cattoen, 2 stucklyven, noch eenen blouwen voorschoot, eenen witten neusdoeck, 68 slaep- ende treckmutsen, een falie, eenen catoenen neusdok, 3 paer kousens en 9 zokken, 9 vuyl hembdens, 2 oorkussens.

Deze akte dateert van 25.1.1787. Ongedateerd maar zeker van hetzelfde tijdstip is de akte waarin de verkoop van kleren ten sterfhuize van Anna Catharina Van Hemel beschreven staat. Werden aangeboden:

2 paer muylen, schoenen, sluytmande, slaepplakens, haute doos, kerckboeck, lappen, mouffel met kussen, lappen met slurweyn, een paer manotten, kappen, onderkappen, voorschooten, kousen, slaeplyf, neusdoecken, zyde neusdoecken, katoenen mantel, een stiklyf, rokken, een lap katoen, rok ongemeect, eenige lappen lynwaert, katoenen karzele, karzele groen, karzelen, katoenen jak, eenen franschen stoffen rock, rooden rock, katoenen rokken, witte neusdoeken, falie, een deel pluyswerck, 3 scheeren, kist, hoorkussens, hoofpeulinck, sargies, wollen matrassen, stroozak, stoel, tafel, godkruys, een paer hoorklokken, zilvere hemdknoppen, zilver haek en oog¹⁶.

In 1796 was, volgens de volkstelling, Elisabeth De Muylde (° 1760) de nieuwe meid.

Pastoor Petrus Vermoesen maakte het werk van zijn broer af. Op 28.4.1788 maakte hij samen met drossaard en schepenen een kontrakt met Sr. Lenoir, marmeraar te Walem, over het marbreren, vergulden en vernissen van het altaar, boisering en gestoelte van het koor. Lenoir moest al het materiaal leveren (verf, vernis, goud), de parochie zou zorgen voor de stellingen en de "boschkoolen". Het werk moest binnen de drie maanden gedaan zijn. Uit de penningen der kerk zouden hem dan 450 gl. betaald worden.

De kerk bewaarde dit uitzicht tot in 1847. Toen werd ze totaal verbouwd zodat de beuk die voor de toren stond nu achter die toren kwam. Het koor werd zelfs op de oude St. Hubertusput gebouwd. De oriëntatie van het gebouw bleef behouden.

Paul Behets - November 96.

¹⁵Sepulta est Anna Catharina Van Hemel, calebs, defuncta 23 hujus, hora 2da pomeridiana.

¹⁶H. Vannoppen (red.); Streekdrachten in onze gewesten; 1994.

Bijlage: Grafzerken en jaargetijden in de kerk van Elewyt

1. Jaargetijden (in 1744)

- Judocus De Cock
- Christoffel Van Espen
- Catharina Van Stertegem
- Elisabeth Van Stertegem
- heer Petrus Van Schouwenbroeck
- Jan Coosemans

2. Grafzerken (pastoors)

D.O.M.
Sepultura
RD Domine Petri Van Schoubroeck
Canonicus Exemplaris Viri
Officio Boni Pastoris in hoc
Loco.. annis functi ac vita
mortali 8 Juny 1653 defuncti
aetatis 76
et honesti viri Pauli Van Schou
broeck Fratris dilecti et
defuncti 28 Augusti 1648 aetatis 75
Lector Bene Precare

D.O.M.
Hier leyt begraven
Den Eerweerdighen Heer
Henricus Schricx
Pastoor in Elewyt
den tydt van 43 jaeren
Sterft den 29 april A^o 1716
oudt zynde 73 jaeren
met syn suster
Elisabetha Schricx
ende syne nichten
Catharina Van Steertegem
ende Elisabetha Van Steerteghem
R.I.P.

Uit de grafzerk van pastoor Guillielmus Schricx in de kerk van Epegem blijkt dat de familie afkomstig was van Geel.

Hugo Beullens - aquarel

De aquarellen van Hugo Beullens vindt u tot en met zondag 30 maart in de Schranshoeve, Stijn Streuvelslaan, Epepegem, op vrijdag van 18 tot 21 uur, zaterdag en zondag van 14 tot 18 uur.

Jean-Pierre De Cuyper stelt tentoon van 1 mei tot 28 mei in de Schranshoeve.

Zijn werken zijn de uitdrukking van een ingewikkeld geheel van ideeën, gestimuleerd door de waarneming en de ervaring. Inspiratie zoekt hij niet alleen in een persoonlijke ervaring of reactie, maar ook in het tijdperk, de plaats, de filosofie en de aard en activiteit van het leven rondom hem.

Heemspiegel - boekenservicelijst - voorjaar 1997

Naar goede gewoonte bieden we u hierna enkele interessante werken aan, zowel voor de bibliotheek van uw heemkundige kring, als die van u persoonlijk. Een aantal van de aangeboden werken zijn niet zomaar in de boekhandel te vinden. Deze reeks laten we hier eerst volgen :

97/A :- P. Avonds, Brabant tijdens de regering van Hertog Jan III (1312-1356). Land en Instellingen.

Een verplicht werk voor allen die zich met de constitutionele aspecten van het oude hertogdom Brabant bezig houden of daarin geïnteresseerd zijn.

Boekhandelsprijs : 1.378 Bf

Verbondsprijs : 1.200 Bf

97/B :- P. De Win, De schandstraffen in het wereldlijk strafrecht in de Zuidelijke Nederlanden van de Middeleeuwen tot de Franse Tijd bestudeerd in Europees perspectief

Het aan de schandpaal plaatsen was een veelgebruikt strafmiddel in het Ancien Régime dat in zowat elk dorp werd gebruikt. Daarom alleen al is dit verplichte lektuur voor elke heemkundige.

Boekhandelsprijs : 1.590 Bf

Verbondsprijs : 1.350 Bf

97/C :- P. De Win, De kaakstraf in België van de Franse Tijd tot 1867.

Aanvullende studie bij het voorgaande.

Boekhandelsprijs : 790 Bf

Verbondsprijs : 680 Bf

97/D: - H. Van Goethem, De taaltoestanden in het Vlaams-Belgisch gerecht (1795-1935)

Het gerecht, van kantonaal vrederecht over rechtbank van eerste aanleg tot assisenhof waren grotendeels verfranst. Elke gewone Vlaamse rechtszoekende kreeg in de behandelde periode dan ook te maken met een onverstaanbare muur. Toepasbaar in elk werkgebied.

Boekhandelsprijs : 1.060 Bf

Verbondsprijs : 900 Bf

97/E :- M. De Vroede, 'Kwezel' en 'Zusters'. De geestelijke dochters in de Zuidelijke Nederlanden, 17de en 18de eeuw.

Deze periode was zeker een bloeiperiode voor wat het aantal roepingen en stichtingen van deze soort religieuzen betreft. Ook uit kleine dorpjes trokken talrijke ongetrouwde vrouwen naar de dichtsbijzijnde (of iets verder liggende stad) om in te treden in een klooster of begijnhof. Religieuze geschiedenis met een groot sociaal en lokaal luik.

Boekhandelsprijs : 1.590 Bf

Verbondsprijs : 1.350 Bf

97/F :- E. Put, Onrust in de zielzorg. J.T.J. Wellens, 17de bisschop van Antwerpen, en zijn pastoraal beleid.

Een verplichte studie voor alle geïnteresseerden in de ontwikkeling van het parochiewezen en het pastoraal leven binnen het grootste deel van de provincie Antwerpen

Verbondsprijs : 850 Bf

97/G :- W. Thomas, Een spel van kat en muis. Zuidnederlanders voor de Inquisitie in Spanje (1530-1750).

Een boek voor elke geïnteresseerde in alles wat rond de Inquisitie draait..

Boekhandelsprijs : 1.378 Bf

Verbondsprijs : 1.200 Bf

97/H :- F. Vanhemelrijck, De criminaliteit in de ammanie van Brussel van de late Middeleeuwen tot het einde van het Ancien Régime (1404-1789)

Boekhandelsprijs : 1.272 Bef

Verbondspreis : 1.150 Bef

97/I :- B. De Wever, Greep naar de macht. Vlaams-nationalisten en nieuwe orde. Het VNV 1933-1945.

Een baanbrekend werk op het vlak van de politieke geschiedenis van het interbellum, de tweede wereldoorlog en de Vlaamse ontvoogding. Zeer regionaal opgesplitst !

Boekhandelsprijs : 1.350 Bef

Verbondspreis : 1.100 Bef

97/J :- J. Monballyu, Van hekserij beschuldigd. Heksenprocessen in Vlaanderen tijdens de 16de en 17de eeuw.

Een rechtshistorische synthese van dit onderwerp. Een aanrader.

Boekhandelsprijs : 795 Bef

Verbondspreis : 680 Bef

97/K :- A. Morelli (red)., De grote mythen uit de geschiedenis van België, Vlaanderen en Wallonië.

Een reeks opstellen rond de grote momenten uit de geschiedenis, zoals velen die ooit nog op school gezien hebben. De storm in Wallonië rond dit boek was vergelijkbaar met de hetze rond de reeks van Maurice De Wilde over de collaboratie.

Boekhandelsprijs : 898 Bef

Verbondspreis : 750 Bef

97/L :- M. Baeck & B. Verbrugge, Belgische Art Nouveau en Art Deco wandtegels, 1880-1940.

Een kunstzinnig en zeer interessant over een sterk verwaarloosd stuk buiten en/of binnengeveldecoratie in Vlaanderen.

Boekhandelsprijs : 1.350 Bef

Verbondspreis : 1.175 Bef

97/M :- E. Vanhaute, Heiboeren. Bevolking, arbeid en inkomen in de 19de eeuwse Kempen.

Detailstudie van een cruciale overgangperiode in de economische geschiedenis van een belangrijk geografisch gebied.

Boekhandelsprijs : 995 Bef

Verbondspreis : 850 Bef

97/N :- C.A. Tamse & E. Witte (eds), Staats- en natievorming in Willem I's Koninkrijk (1815-1830).

Colloquiumbundel met diverse interessante bijdragen rond een belangrijke scharnierperiode in de "nationale" geschiedenis, die in het kader van de petitiebeweging ook in elk dorp zijn weerslag had.

Boekhandelsprijs : 780 Bef

Verbondspreis : 650 Bef

97/O :- J. Art (ed), Hoe schrijf ik de geschiedenis van mijn gemeente? Hulpwetenschappen IIIb.

Het tweede deel rond hulpwetenschappen met belangwekkende synthesebijdragen rond o.a. cartografie (belangrijk voor o.a. de geschiedenis van de ruimtelijke ontwikkeling en ordening van uw dorp).

Boekhandelsprijs : 1.295 Bef

Verbondspreis : 1.100 Bef

U kan deze boeken bekomen door storting van het juiste bedrag, met vermelding van de bestelcode (97/.), enkel op rekeningnummer 000-0495981-20 !

Overhandigd
ter gelegenheid van de opening
in de centrale openbare bibliotheek Leuven
van de

Provinciale Collectie Vlaams-Brabant
op 14 november 1996

door

de heer Jan Anthoens
gedeputeerde voor cultuur provincie Vlaams-Brabant

en

de heer Carl Devlies
schepen van financiën, cultuur en toerisme stad Leuven

Centrale openbare bibliotheek - Leuven
L. Vanderkelenstraat 30, 1e verdieping
3000 Leuven
Tel. en Fax Provcoll : 016/26.76.21

LIEDEKEN

TER GELEGENHEIT VAN

HALLE EN LOVEN KERMIS,

GEZONGEN

DOOR DE SOCIETEIT DE EENDRAGT (1859), BY DEN HEER MOTTEUX,

HOEK VAN DE PACHÉCO STRAET.

1

Vrinden komt hier, begeeft u in de ronde,
Het is vandaag Halle en Loven kermis,
Al zere jaer als dat wy zyn verbonde,
En gaen al waer er vreugt te raepen is,
Wy zoeken niet als ons wel l'amuseren
Gelyk opregte miinaers van Bacchus.

2

Vrinden wat zoude men het ons lacte verdriete
De kleynen tyd dat wy op d'aerde zyn
Laet ons maer wel van het plaesier geniete
Wy zyn hummers geen paeter of bogyn.
Niets die gaet boven de goede bieren
Als men is met onsen geheel lovensche tryn.

3

Vrinden wy mogen hem tog eer bewyse
En respecteren aen onse president
Hy heeft zoo veele jaere gaen ryse
Alle man die is van hem content,
T'is hy die ons brengt in de plezieren
Hy heeft met zyn vrinde geheel Vlauder door geswierd.

4

Als president zal ik myn pligt volbrengen
Gelyk ik altyd myn best heb gedaen
Wat is er schoonder als malkeer te beminnen
Dat doet de vrindschap nooit vergaen
Zoo wel by de Lovenaeren
Waer veel vreugde te raepen is.

5

Vermits als dat men hier zyn wel geseten
Sa baes brengt ons ne pot met Peeterman
Wy mogen de goede bieren niet vergeten
Want daer zyn wy regte miinaers van.
Want het is door de goede bieren
Dat den Brusselaer maect veel plaesier.

6

Sa Lovenaers eer dat wy schyde
Laet ons hier drinken den vaertwel
Gy weet t'is tyd wy moeten bene ryde,
Want zy wagen ons in Brussel.
Als gy naer ons wilt kommen vraegen
By MOTTEUX, op den hoek van de Pachéco straet.

REFRAIN :

Wel wat kan men schoonder vinden
Als het maer Loven kermis is (bis)
Wat is er plaesauter als saemen vermaeck te vinden
Doe gelyk den Brusselaer als men is by malkeer.

Bibliotheek voormalige provincie Brabant gesplitst Stadsbib aangevuld met deel provinciale collectie

Met de splitsing van de provincie Brabant werd de bibliotheek van de dienst voor geschiedkundige en folkloristische opzoekingen verdeeld over Vlaams-Brabant, Waals-Brabant en Brussel. Het Vlaams-Brabantse deel van de collectie wordt geïntegreerd in de diensten van de centrale openbare bibliotheek (COB) van Leuven.

De provinciale collectie Vlaams-Brabant is een gespecialiseerd documentatiecentrum over de lokale en de regionale geschiedenis van het oude hertogdom tot en met de provincie Brabant. Verder vindt u er heemkundige, volkskundige en folkloristische documentatie over Vlaanderen, België en de grensgebieden. Geïnteresseerden kunnen ook terecht in de leeszaal in de Leopold Vanderkelenstraat 30 (1ste verdieping) te 3000 Leuven.

De collectie bestaat uit:

- * boeken en brochures over de regionale en lokale geschiedenis van Vlaams-Brabant (in beide landstalen), algemene documentatie over Vlaanderen (geschiedkundig, toeristisch en folkloristisch) en over de geschiedenis van België (algemeen, staatkundig, politiek en sociaal);
- * tijdschriften van de voornaamste geschied- en heemkundige kringen van Vlaams-Brabant, aangevuld met publicaties op het gebied van monumenten, volkskunde, heemkunde en toerisme;
- * persdocumentatie over Vlaams-Brabant (geografisch en thematisch ingedeeld).

De collectie kan enkel ter plaatse geraadpleegd worden op maandag en donderdag van 10.00u tot 18.00u. Elke gebruiker moet een lezerskaart van de COB hebben. Indien u nog niet ingeschreven bent, kan u dat kosteloos doen op deze afdeling. Kopiëren kan met de kopiekaarten van de COB. Oudere en/of kostbare werken worden slechts op verzoek ter beschikking gesteld.

NATUURGIDSEN

Voor zijn cursus natuurgids stelde het Centrum voor natuur- en milieu-educatie (CVN) een grote belangstelling vast. Een flink deel van de theoretische lessen (ecologie, bodemkunde, planten en dieren, landschapstypen en wetgeving) had in de Schranshoeve (Epegem) plaats. Tijdens wandelingen en uitstappen kwam het praktische luik aan bod. De studenten voerden als sluitstuk een biotooponderzoek uit. Van de tachtig kandidaten bracht ruim de helft de opleiding tot een goed einde. Tien van hen wonen in ons bedelingsgebied. Tros op hun diploma en badge zijn Anne Marie Beyers (Meise), Greta Bossier en Willy Candel (Perk), Willy De Prins en Marie Kristin Podevyn (Zemst), Marijke De Smet en Raymond Waeyenbergh (Elewijt), Joanna Peeters (Weerde), Jean Van Dam (Epegem) en Jan Verlinden (Grimbergen).

Streekkrant 20/2/97

Geleide natuurwandeling

in het Bloso-domein Hofstade op 2 maart 1997

Op zondag 2 maart organiseren de Natuurgidsen van de Baerebeekvallei de eerste kalenderwandeling van hun derde werkjaar, in het Bloso-domein te Hofstade. Alle natuurliefhebbers worden om 14 uur verwacht op de parking van het zwembad Hofstade-Heide.

Gedurende twee uur gaan de deelnemers onder leiding van meerdere natuurgidsen op zoek naar de eerste tekenen van de lente, vroegbloeiërs en de eerste uitlopers van jong groen in de ondergroei van het bos. Ze kijken naar futen, aalscholvers en reigers op de plaszen van het Bloso-domein te Hofstade.

De natuurgidsen van de Baerebeekvallei kunnen reeds terugblikken op twee geslaagde werkjaren. Bij elke wandeling vonden de gidsen steeds een grote groep van geïnteresseerde natuurliefhebbers. De grillen van het weer hadden nauwelijks invloed op het aantal deelnemers. De groeiende interesse voor de natuur bleek ook uit het grote aantal deelnemers aan de cursussen natuurgids, die het voorbije jaar, door het Centrum voor Natuurbeschermingseducatie georganiseerd werden. Een aantal nieuwe natuurgidsen uit de cursussen te Epegem en Schiplaken, kwam inmiddels de groep versterken.

Wie niet aanwezig kan zijn op de wandeling van 2 maart in Hofstade, kan er misschien wel bij zijn op één van de volgende wandelingen.

23 maart, Steentjesbos, afspraak: 14u aan de Kerk van Schiplaken.

27 april, Steentjesbos, afspraak: 14u aan de Kerk van Schiplaken.

1 juni, Steentjesbos, afspraak: 14u aan de Kerk van Schiplaken

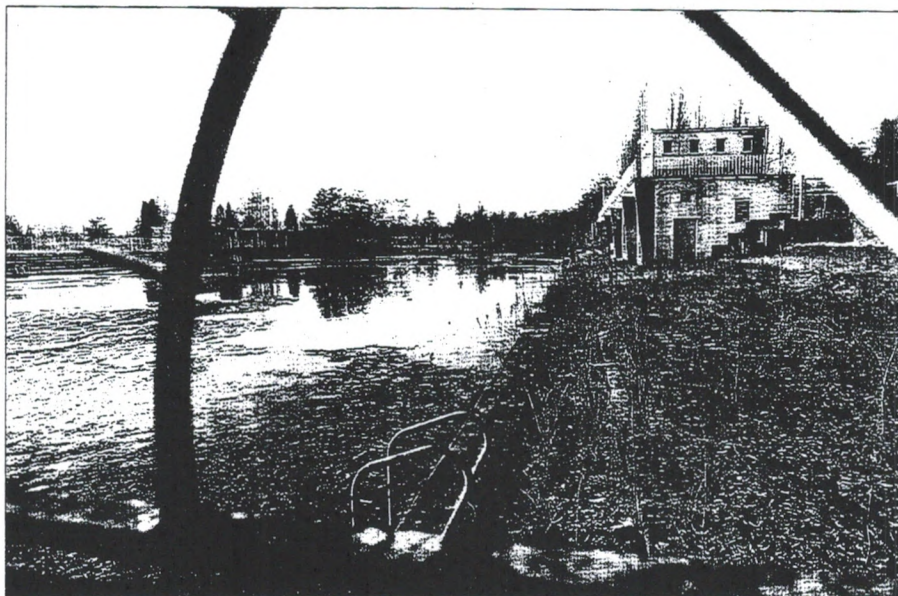
19 oktober, Bloso Hostade, afspraak: 14u Parking zwembad Hofstade.

Wie meer informatie wenst omtrent deze activiteiten, of met eigen groep of vereniging eens op stap wil met een natuurgids, kan terecht bij Clara Smout, Vlinderstraat 6, Elewijt, 015/61.44.74. (Red M10)

Sport en natuur verzoenen zich

Ingrijpende renovatie van Bloso-domein loopt over een periode van tien jaar

HOFSTADE - In de plannen voor de herstructurering van het Bloso-domein in Hofstade staat de renovatie van het openluchtzwembad vooraan. Het vorige jaar aangekondigde boothengelen wordt afgevoerd. Omdat een belangrijk deel van het domein op het gewestplan als natuurzone ingekleurd is, kunnen niet alle ideeën rond sportinfrastructuur zomaar worden gerealiseerd. Er wordt aan een compromis gewerkt om sport, recreatie en natuur te verzoenen. Niet gemakkelijk, want het domein dient zelf voor een kostendekkende uitbating in te staan. De renovatie wordt dan ook over tien jaar gespreid.

Het openluchtzwembad in het Bloso-domein wordt helemaal gerenoveerd. Voor de realisatie van het hele structuurplan voorziet de directie een termijn van tien jaar.

(Foto Eddy Van Ranst)

Juliaan Delebebecq
Raf Bonte

Er wordt al enkele jaren aan een structuurplan voor het Bloso-domein gewerkt. Daarmee wil de directie haar toekomstvisie voor het domein vorm geven. Dat plan bestudeert momenteel diverse belangengroepen in een werkgroep.

De renovatie van het openluchtzwembad krijgt er een belangrijke plaats in. Er wordt

kruispunt van de Schumanlaan en de Tirvuursteenweg. Die toegang wordt dan ook weer de hoofdingang van het domein, zoals dat in de beginjaren het geval was.

Met het provinciebestuur is een principieel akkoord bereikt om het sportmuseum van Leuven naar Hofstade te brengen. Het wordt dan ondergebracht in een deel van het strandgebouw.

geisport. De grote plas "de 35" in de volksmond, blijft voorbehouden voor de watersport. Tot op vandaag zijn daar geen sportbeperkingen opgelegd. Zeilen, surfen, waterski, jetski en trapboten kan er. Het studiebureau Langzaam Verkeer heeft opdracht gekregen om ideeën die in de werkgroep opborrelen in bruikbare plannen uit te tekenen, met natuurontwikkeling in het noorden en noord-oosten en sport en recreatie langs de zuidkant.

laars terecht. De oude vissteigers zijn overal weggenomen en vervangen door vaste oeververbindingen. Daardoor geldt voor de hengelaars het gewone visverlof en moeten ze niet meer extra betalen. De Provinciale Visserijcommissie zorgt voor visuitzetting. Vorig jaar nog werd gedacht aan de bouw van een trailerhelling op het 25 ha meer en tegen de spoorwegberm aan.

Die constructie moest toelaten om bootjes van vissers in

cel-afgevoerd. Gevreest wordt dat de aalscholvers en de broedkolonie van een 20-tal koppels reigers, ernstig zouden verstoord worden. Boothengelen op een vijver gelegen in een natuurgebied blijkt ook niet te mogen.

Het vernieuwde sporthotel dat midden vorig jaar is geopend, blijkt een schot in de roos. Hoewel het in de winterperiode minder volk trekt, is het vanaf maart bijna elke week gereserveerd door scholen en

zoen kondigt zich ook al aan. De klassiekers als sport-mee-dag, watersportdag en het optreden van Gert en Samson blijven op de affiche.

Nieuw is de uitwerking van een kinderfestival waarin de kleinsten alle aandacht krijgen.

"Evenwichtige uitbouw is combinatie met een aantal zelfgeorganiseerde activiteiten moet de aantrekkelijkheid van het domein zeker ten goede ke-

Menzz komt bij Natuurreservaten

ZEMST - Het actiecomité Menzz (Moet Er Nog Zand Zijn- Bos van Aa) wordt een afdeling van Natuurreservaten. Het comité besliste daartoe na ruime contacten met de verantwoordelijken van de reservatenwerking. Bedoeling is om in Zemst en Kapelle-op-den-Bos een volwaardige afdeling uit te bouwen.

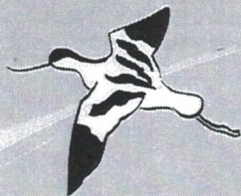
Met deze omschakeling wordt de werking van het actiecomité verlegd naar een beleids- en natuurvereniging en krijgt de vzw meer juridische en financiële slagkracht.

Menzz is de drijvende kracht achter de bescherming van natuur en groene ruimte in Zemst, Kapelle-op-den-Bos en Grimbergen. Het coördineert en promoot het instandhouden en onderhouden van een potentieel natuurgebied van tweeduizend hectaren dat zich uitstrekt van Zemst-Laar tot Grimbergen. **J.De**

natuur

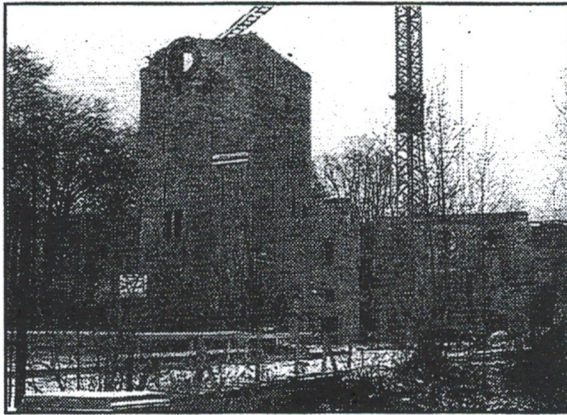
NATUUR
RESERVATEN
V.Z.W.

voor
iedereen

VERENIGING voor NATUURBEHOUD
in VLAANDEREN

Prinsenkasteel wordt historische bouwsite

GRIMBERGEN - Eens de restauratie van het Prinsenkasteel zal voltooid zijn krijgt het een originele bestemming. Het volledige eiland wordt een historische bouwkundige site. Het wordt uitgebouwd tot een permanente tentoonstellingsruimte "Bouw-Steen". Basiselementen zijn een kasteel in opbouw, in de 17de eeuw, met steigers, hijstoestellen, bouwloods, stenen, steenwagen enzovoort.

De bezoeker zal een antwoord krijgen hoe gebouwen in de periode tussen 1500 en 1700 tot stand kwamen. Men kan er beeldhouwers, metselaars, beeldhouwers en leidek-

kers aan het werk zien. Scholen en groepen krijgen de kans om zelf met steen 'te werken'.

Daarmee is het nog niet gedaan want naast het eiland en het Guldendal worden nog andere monumenten in de gemeente in het project 'Bouw-Steen' betrokken. Er komt zelfs een zoektocht door de gemeente in het kader van deze permanente tentoonstelling. Met de restauratie van de Don-Jon is het ook gedaan met restaureren om te restaureren aldus burgemeester Jean Pol Olbrechts. In het project gebeurt alles op een vernieuwende en historisch verantwoorde manier.

"DE SWAENE"
GENOOTSCHAP VOOR HEEMKUNDE
ANDERLECHT

E X C L U S I E F
KALENDER 1997

Beste,

Met een beetje vertraging heeft ons genootschap voor Heemkunde De Swaene een bijzondere uitgave gerealiseerd n.a.v. haar 20-jarig bestaan.

In samenwerking met de Anderlechtse Schepen van Onderwijs, Cultuur en Jeugd, en de VZW Anderlechtse Kunstenaars, hebben wij voor het komende jaar 1997 een prachtige kalender gerealiseerd met exclusieve pentekeningen over onze gemeente.

Om U te laten delen in onze feestvreugde, zullen wij voor deze kalender, slechts een symbolisch bedrag van 100 BEF aanrekenen.

Omdat de oplage zeer beperkt is, raden wij U aan, zo spoedig mogelijk uw exemplaar te reserveren.

U kunt daartoe onderstaande bon samen met een biljet van 100 BEF toezenden aan onze penningmeester, ofwel de bon toezenden aan onze penningmeester, en op hetzelfde ogenblik 100 BEF storten op onze rekening nr. 432-8149229-14 op naam van "De Swaene".

Indien U wenst dat wij de kalender U toezenden, verzoeken wij U nog een bijkomend bedrag, ter dekking van portkosten van 50 BEF toe te voegen.

Met vriendelijke groeten,

Namens het Bestuur
Myriam Van Varenbergh
Voorzitter

Ondergetekende

Adres :
bestelt bij deze exemplaren van de kalender 1997 met
pentekeningen over Anderlecht, en voegt hierbij/stort
..... BEF op bankrekening nr. 432-8149229-14 op naam van
"De Swaene".

Komt de kalender afhalen/ wenst dat de kalender hem toegezonden wordt (en betaald derhalve 50 BF bijkomende portkosten).

!!! *Gelieve deze strook te sturen naar : De Swaene, Mevrouw-Dockx-Vandenputte, Itterbeekselaan 154, 1070 Brussel.*

